

Határozatok Tára

GERARD HOGAN
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2021. szeptember 16.¹

C-251/20. sz. ügy

**Gtflix Tv
kontra
DR**

(a Cour de cassation [semmitőszék, Franciaország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – Polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés – 1215/2012 rendelet – Jogi személyt megalázó hozzászólásoknak az interneten való közzététele – Az adatok helyesbítése, a tartalom törlése és az elszenvedett kár megtérítése iránti keresetek – Az elszenvedett kár megtérítése iránti keresetek elbírálására vonatkozó joghatóság – A közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek (SLAPP)”

I. Bevezetés

1. A joghatóságról és a határozatok végrehajtásáról szóló Brüsszeli Egyezmény² hatálybalépése és annak a Brüsszel rendelet³ különféle változataival való felváltása óta az „európaizálódott” nemzetközi magánjog teljes anyaga a polgári ügyekben a joghatóság különböző tagállamok bíróságai közötti megosztásának kiszámíthatóságát és bizonyosságát kívánta előmozdítani. A brüsszeli rendszer lehetőség szerint arra is törekedett, hogy az egy adott ügyben eljárni jogosult bírói fórumokat a lehető legkevesebb jogrendszerre, jelesül a keresettel legszorosabb kapcsolatban álló jogrendszerre koncentrálja.

2. E célkitűzéseket azonban számos olyan ügy megkérdőjelezte, amely legalább a Bíróságnak az 1995. évi Shevill⁴ ítéletéig nyúlik vissza. A probléma abban az esetben a legegyszerűbb, ha a felperes becsületsértő és más hasonló kiadványokkal okozott, szerződésen kívüli felelősség miatt követel kártérítést és a jogsértés állítólagosan több különböző joghatósági területen is kárt okozott. Ilyen körülmények között nem tűnik lehetségesnek olyan szabály alkalmazása, amely egyrészt kielégítő módon teljesíti a bizonyosság, kiszámíthatóság és közelség esetlegesen egymásnak ellentmondó

¹ Eredeti nyelv: angol.

² A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról és a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló, 1968. szeptember 27-i Brüsszeli Egyezmény (HL 1972. L 299., 32. o.).

³ A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 351., 1. o.).

⁴ 1995. március 7-i Shevill és társai ítélet (C-68/93, EU:C:1995:61).

céljait, másrészt pedig kizárja a lehetséges bírósági fórumok sokaságát. E nehézségeket a mai világ technológiai fejlődése is fokozza, amennyiben az állítólagosan becsületsértő vagy egyébként jogsértő hozzászólásokat közzéteszik az interneten.

3. Ez az általános jogi háttere az 1215/2012 rendelet 7. cikke 2. pontjának értelmezésére vonatkozó, jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem keretében előterjesztett összetett joghatósági kérdéseknek.

4. E kérelmet a Cseh Köztársaságban székhellyel rendelkező, felnőtt szórakoztatással foglalkozó Gtflix Tv társaság és DR mint pornográf filmek Magyarországon letelepedett rendezője, gyártója és forgalmazója között a DR által több internetes oldalon és fórumon tett, állítólagosan sértő állításokkal okozott kár megtérítése tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő. A tényállás és az érdemi jogi kérdések vizsgálata előtt először is ismertetni kell a releváns jogi hátteret.

II. Jogi háttér

A. A nemzetközi jog

5. Az ipari tulajdon oltalmára létesült, 1883. március 20-án aláírt, 1967. július 14-én felülvizsgált és 1979. szeptember 28-án módosított párizsi egyezmény (Egyesült Nemzetek Szerződéseinek Tára, 828. kötet, 11851. sz., 305. o.; kihirdette: az 1970. évi 18. tvr.) a legtágabb értelemben vett ipari tulajdonra vonatkozik, és kiterjed a szabadalmakra, védjegyekre, formatervezési mintákra, használati mintákra, szolgáltatási védjegyekre, kereskedelmi nevekre, földrajzi árujelzőkre, valamint a tisztességtelen verseny elleni védekezésre.

6. E megállapodás 10. bis cikke a következőképpen szól:

„(1) Az unió országai kötelesek az unió hatálya alá tartozók számára a tisztességtelen verseny ellen hathatós oltalmat biztosítani.

(2) A tisztességtelen verseny tényállását megvalósítja az ipar vagy kereskedelem tisztességtelen szokásait sértő minden versenycselekmény [...]

(3) Meg kell tiltani nevezetesen:

1. minden olyan természetű cselekményt, amely bármilyen módon alkalmas arra, hogy valamelyik versenytárs telepével, áruival, vagy ipari, illetve kereskedelmi tevékenységével összetévesztésre vezessen;

2. minden, a kereskedelmi tevékenység folytatása során használt olyan hamis állítást, amely valamelyik versenytárs telepének, áruinak vagy ipari, illetve kereskedelmi tevékenységének hírnevét csorbíthatja;

3. minden olyan megjelölést vagy utalást, amelynek használata a kereskedelmi tevékenység során alkalmas arra, hogy a közönséget az áruk természetét, előállítási módjait, jellemzőit, használhatóságát vagy mennyiségét illetően megtéveszse.”

B. Az uniós jog

1. Az 1215/2012 rendelet

7. Az 1215/2012 rendelet (13)–(16) és (21) preambulumbekzdése a következékkppen szól:

„(13) Azon eljárások, amelyekre e rendelet alkalmazandó, és a tagállamok területe között kapcsolatnak kell fennállnia. Ennek megfelelően általában közös joghatósági szabályokat kell alkalmazni, ha az alperes az említett tagállamok egyikében lakóhellyel rendelkezik.

(14) A valamely tagállamban lakóhellyel nem rendelkező alperes esetében általában a felhívott bíróság szerinti tagállam területén alkalmazandó joghatósági szabályokat kell alkalmazni.

Azonban a fogyasztók és a munkavállalók védelmének biztosítása érdekében, a tagállamok bíróságai joghatóságának érvényesülése érdekében azokban a helyzetekben, amelyekben a bíróságok kizárólagos joghatósággal rendelkeznek, továbbá a felek autonómiájának tiszteletben tartása érdekében e rendelet bizonyos joghatósági rendelkezései az alperes lakóhelyére való tekintet nélkül alkalmazandók.

(15) A joghatósági szabályoknak nagymértékben kiszámíthatóknak kell lenniük, és azt az elvet kell követniük, hogy a joghatóságot általában az alperes lakóhelye alapozza meg. A joghatóságnak ezen az alapon mindenkor megállapíthatónak kell lennie, kivéve egyes pontosan meghatározott eseteket, amelyekben a jogvita tárgya vagy a felek szerződéses szabadsága eltérő kapcsoló tényezőt kíván meg. A jogi személyek székhelyét a közös szabályok átláthatóságának fokozása és a joghatósági okok összeütközése elkerülése végett önállóan kell meghatározni.

(16) Az alperes lakóhelyén vagy székhelyén kívül a bíróság és a per közötti szoros kapcsolaton alapuló vagylagos joghatósági okokat is meg kell állapítani az igazságszolgáltatás megbízható működésének előmozdítása érdekében. A szoros kapcsolat megléte jogbiztonságot nyújt és elkerüli azt, hogy az alperes ellen egy olyan tagállam bíróságán indíthassanak eljárást, amelyre észszerűen nem számíthatott. Ez különösen fontos a magánélet és a személyiségi jogok – többek között a jó hírnév – megsértéséből eredő szerződésen kívüli kötelmi viszonyokkal kapcsolatos jogviták tekintetében.

[...]

(21) Az igazságszolgáltatás harmonikus működése érdekében a párhuzamos eljárások lehetőségét el kell kerülni, és biztosítani kell, hogy ne hozzanak egymással összeegyeztethetetlen határozatot különböző tagállamokban. Világosan és hatékonyan kell szabályozni a perfüggőség és az összefüggő eljárások megoldását, valamint az eljárás megindulása időpontjának meghatározása tekintetében fennálló nemzeti eltérésekből adódó problémák elhárítását. E rendelet alkalmazásában az említett időtartamot önállóan kell meghatározni.”

8. A joghatósági szabályok az említett rendelet II. fejezetében szerepelnek, amely a 4–34. cikket foglalja magában.

9. Az 1215/2012 rendelet 4. cikkének (1) bekezdése, amely a rendelet II. fejezetének „Általános rendelkezések” címet viselő 1. szakaszában található, a következőképpen szól:

„E rendelet rendelkezéseire is figyelemmel valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy, állampolgárságára való tekintet nélkül, az adott tagállam bíróságai előtt perelhető.”

10. E rendelet 5. cikkének (1) bekezdése, amely az említett 1. szakaszban található, a következőképpen szól:

„Valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy más tagállam bíróságai előtt kizárólag e fejezet 2–7. szakaszában megállapított rendelkezések alapján perelhető.”

11. Az 1215/2012 rendelet 7. cikke 2. pontjának szövege megegyezik a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet (HL 2001. L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás: 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.; helyesbítések: HL 2006. L 242., 6. o.; HL 2011. L 124., 47. o.) 5. cikke 3. pontjának szövegével, amelyet hatályon kívül helyezett az 1215/2012 rendelet, és amely megfelel a Brüsszeli Egyezmény 5. cikke 3. pontja szövegének. E rendelkezés, amely az 1215/2012 rendelet II. fejezetének „Különös joghatóság” címet viselő 2. szakaszában található, a következőképpen rendelkezik:

„Valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy más tagállamban az alábbiak szerint perelhető:

[...]

(2) jogellenes károkozással, jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekménnyel vagy ilyen cselekményből fakadó igényvel kapcsolatos ügyekben annak a helynek a bírósága előtt, ahol a káresemény bekövetkezett vagy bekövetkezhet;”

12. Az 1215/2012 rendelet 30. cikke a következőképpen szól:

„(1) Amennyiben összefüggő eljárások különböző tagállamok bíróságai előtt vannak folyamatban, a később felhívott bíróság felfüggesztheti az eljárást.

(2) Amennyiben az eljárás első fokon van folyamatban az elsőként felhívott bíróság előtt, minden egyéb bíróság valamely fél kérelmére joghatóságának hiányát is megállapíthatja, amennyiben a peres eljárásra az elsőként felhívott bíróság rendelkezik joghatósággal, és joga az eljárások egyesítését lehetővé teszi.

(3) E cikk alkalmazásában a keresetek akkor tekintendők összefüggőnek, ha olyan szoros kapcsolat áll fenn közöttük, hogy az elkülönített eljárásokban hozott, egymásnak ellentmondó határozatok elkerülése végett célszerű azokat együttesen tárgyalni és róluk együtt határozni.”

2. A 864/2007/EK rendelet

13. A szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogról szóló, 2007. július 11-i 864/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (Róma II.)⁵ (7) preambulumbekzdése a következőképpen szól:

„(7) E rendelet tárgyi hatályának és rendelkezéseinek összhangban kell lenniük a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelettel (Brüsszel I.)⁶ és a szerződéses kötelmi viszonyokra alkalmazandó joggal foglalkozó jogi eszközökkel.”

14. E rendelet „Általános szabály” címet viselő 4. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Ha e rendelet másképp nem rendelkezik, a jogellenes károkozásból eredő szerződésen kívüli kötelmi viszonyra azon ország jogát kell alkalmazni, amelyben a kár bekövetkezik, függetlenül attól, hogy mely országban következett be a kárt okozó esemény, valamint függetlenül attól, hogy ezen esemény közvetett következményei mely országban vagy országokban következnek be.

(2) Ha azonban a károkozásért felelősnek tekintett személy és a kárt elszennvedő személy szokásos tartózkodási helye a kár bekövetkezésének időpontjában ugyanabban az országban található, a jogellenes károkozásra ezen ország jogát kell alkalmazni.

(3) Amennyiben az eset valamennyi körülménye alapján egyértelmű, hogy a jogellenes károkozás nyilvánvalóan szorosabban kapcsolódik egy, az (1) vagy (2) bekezdésben említettektől eltérő országhoz, akkor e másik ország jogát kell alkalmazni. Egy másik országgal fennálló nyilvánvalóan szorosabb kapcsolat alapulhat különösen a felek között már fennálló olyan jogviszonyon, így például szerződésen, amely szorosan kapcsolódik a szóban forgó jogellenes károkozáshoz.”

15. E rendelet „Tisztességtelen verseny és a szabad versenyt korlátozó cselekmények” címet viselő 6. cikkének (1)–(2) bekezdése a következőképpen szól:

„(1) A tisztességtelen versenyt megvalósító cselekményből eredő szerződésen kívüli kötelmi viszonyra alkalmazandó jog azon ország joga, amelyben az a versenyviszonyokat vagy a fogyasztók kollektív érdekeit sérti vagy sértheti.

(2) Amennyiben a tisztességtelen versenyt megvalósító cselekmény a verseny kizárólag egy meghatározott résztvevőjének érdekeit sérti, akkor a 4. cikket kell alkalmazni.

[...]”

C. A francia jog

16. A francia jogban tisztességtelen versenynek minősül a vállalkozás szabadságának túlzott mértékű, a szabályokkal és szokásokkal ellentétes eljárások révén történő olyan gyakorlása, amely kárt okoz. A tisztességtelen verseny elismert formái között szerepel a megaláztatás is, amely a

⁵ HL 2007. L 199., 73. o.; helyesbítés: HL 2016. L 39., 63. o.

⁶ HL 2001. L 12., 1. o.; magyar nyelvű kiadás: 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.; helyesbítések: HL 2006. L 242., 6. o.; HL 2011. L 124., 47. o.

francia Cour de cassation (semmtörvényszék, Franciaország) ítélkezési gyakorlata szerint a versenytárs lejáratására alkalmas információk nyilvánosságra hozatalából áll.⁷ Erre a becsületsértéstől eltérő jogsértésre a polgári jogi felelősségre vonatkozó francia szabályozás az irányadó.

III. Az alapeljárás tényállása és az előzetes döntéshozatal iránti kérelem

17. A Gtflix Tv a Cseh Köztársaságban székhellyel rendelkező társaság, amely – olykor eufémizmussal szólva – felnőtteknek szóló televíziós műsort gyárt és forgalmaz. DR pornográf filmek Magyarországon lakóhellyel rendelkező kezelője, gyártója és forgalmazója. Filmjeit Magyarországon üzemeltetett és a tulajdonát képező internetes oldalakon keresztül forgalmazza.

18. DR állítólag több internetes oldalon és fórumon rendszeresen megalázó hozzászólásokat tett közzé a Gtflix Tv-re vonatkozóan. A Gtflix Tv hivatalosan felszólította DR-t, hogy vonja vissza ezeket az hozzászólásokat. Miután DR nem tett eleget e felszólításnak, a Gtflix Tv DR-rel szemben sommás eljárás iránti keresetet terjesztett a Tribunal de Grande Instance de Lyon (lyoni általános hatáskörű elsőfokú bíróság, Franciaország) elnöke elé. Ezen eljárás keretében a Gtflix Tv azt kérte, DR-t kötelezzék arra, hogy:

- pénzfizetés terhe mellett hagyjon fel a Gtflix Tv és internetes oldala mindennemű megalázásával, és erre vonatkozóan minden egyes érintett fórumon tegyen közzé helyreigazítást franciául és angolul;
- tegye lehetővé a Gtflix Tv számára, hogy hozzászólásokat tegyen közzé a DR által kezelt fórumokon;
- a Gtflix Tv részére szimbolikusan fizessen meg egy-egy eurót a vagyoni kára és a nem vagyoni kára megtérítéseként.

19. Az alperes válaszában vitatta a francia bíróság joghatóságát. A Tribunal de grande instance de Lyon (lyoni általános hatáskörű elsőfokú bíróság) e tekintetben egyetértett az alperes álláspontjával.

20. A Gtflix Tv e végzés ellen fellebbezést nyújtott be a Cour d'appel de Lyonhoz (lyoni fellebbviteli bíróság, Franciaország), amelyben a Franciaországban elszenvedett vagyoni és nem vagyoni kár megtérítése címén követelt összeget megemelte 10 000 euróra. A fellebbviteli bíróság a 2018. július 24-i ítéletében szintén megerősítette a szóban forgó francia bíróság joghatóságának hiányát.

21. A felperes ezt követően felülvizsgálati kérelmet terjesztett a Cour de cassation (semmtörvényszék) elé. E bíróság előtt a Gtflix Tv vitatja a fellebbviteli bíróság 2018. július 24-i ítéletét – amelyben az megállapította, hogy a cseh bíróságokkal ellentétben a francia bíróságok nem rendelkeznek joghatósággal az ügy elbírálására –, mivel álláspontja szerint valamely tagállam bíróságai joghatósággal rendelkeznek az online tartalom által az e tagállam területén okozott károkkal kapcsolatos ügyek elbírálására, amennyiben a szóban forgó tartalom e tagállam területén hozzáférhető volt. A Cour d'appel de Lyon (lyoni fellebbviteli bíróság) megsértette az 1215/2012 rendelet 7. cikkének 2. pontját azáltal, hogy kizárta a francia bíróságok joghatóságát azon az

⁷ Cass. com. 2013. szeptember 24., 12–19.790. sz. Lásd még: Cass. com. 2016. október 18., 15–10.384. sz.; Cass. com. 2020. január 15., 17–27.778. sz.; Cass. com. 2020. március 4., 18–15.651. sz.

alapon, hogy nem elegendő, ha a megalázónak tekintett és az interneten közzétett hozzászólások hozzáférhetők az eljáró bíróság joghatósági területén, azoknak az e tagállamban lakóhellyel rendelkező személyek számára is némi jelentőséggel kell bírniuk.

22. Úgy tűnik, a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy a Cour d'appel de Lyon (lyoni fellebbviteli bíróság) határozata kétségtelenül téves jogalkalmazáson alapul, mindazonáltal indokolt a francia bíróságoknak a hozzászólások helyesbítése vagy törlése iránti kérelem elbírálására vonatkozó joghatóságának hiánya. A 2017. október 17-i Bolagsupplýsningen és Ilsjan ítéletből (C-194/16, EU:C:2017:766) ugyanis az következik, hogy az adatok helyesbítése vagy törlése iránti kérelem nem nyújtható be valamely állam bíróságaihoz pusztán amiatt, hogy ezek az adatok e tagállam területéről hozzáférhetők. Természetesen becsületsértéssel kapcsolatos eljárás keretében hozott ítéletben szerepelt ez az érvelés. Annyiban azonban, amennyiben az adott ügyben folytatott érvelés azon alapult, hogy a szóban forgó adatok mindenütt jelen vannak, ez az érvelés – analógia útján – alkalmazható az (állítólagosan) megaláztatásnak minősíthető állítások törlése vagy helyesbítése iránti keresetekre is.

23. Mindazonáltal a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy az ilyen tisztességtelen versenymagatartás fennállásához kapcsolódó kártérítési kérelmek esetén a felperes minden olyan tagállam bíróságaihoz fordulhat-e, amelynek területén az online közzétett tartalom hozzáférhető vagy hozzáférhető volt, miközben egyszerre az adatok helyesbítése, a tartalom törlése, valamint a nem vagyoni és vagyoni kár megtérítése érdekében is eljár, vagy hogy az e kártérítés iránti keresetet az adatok helyesbítésének és a megalázó hozzászólások törlésének elrendelésére hatáskörrel rendelkező bíróságnál kell előterjesztenie.

24. Ilyen körülmények között a Cour de cassation (semmitőszék) felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjesztette a Bíróság elé:

„A 1215/2012/EU rendelet 7. cikkének 2. pontját úgy kell-e értelmezni, hogy az a személy, aki úgy véli, hogy megalázó hozzászólásoknak az interneten történő terjesztése révén a jogai sérültek, és egyszerre jár el az adatok helyesbítése és a tartalmak törlése érdekében, valamint az ebből eredő nem vagyoni és vagyoni kárának megtérítése érdekében, a 2011. október 25-i eDate Advertising ítéletnek [C-509/09 és C-161/10, EU:C:2011:685, 51. és 52. pont] megfelelően minden olyan tagállam bírósága előtt kérheti az e tagállam területén okozott kár megtérítését, amelynek területén az interneten közzétett tartalom hozzáférhető, vagy hozzáférhető volt, vagy a 2017. október 17-i Bolagsupplýsningen és Ilsjan ítélet [C-194/16, EU:C:2017:766, 48. pont] alapján e kártérítési keresetet azon bíróság előtt kell megindítania, amely az adatok helyesbítésének és a sértő hozzászólások törlésének elrendelésére joghatósággal rendelkezik?”

IV. Elemzés

25. Előjáróban hangsúlyozandó, hogy pusztán az, hogy többfajta kérelmet egyetlen keresetben terjesztettek elő, nem befolyásolja az egyes kérelmekre alkalmazandó joghatósági szabályokat, mivel a kereset adott esetben megosztható.⁸ Egyébiránt az alapügyben hangsúlyozandó, hogy még ha a felperes többfajta kérelmet is terjesztett elő, a kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdés csak annak meghatározására vonatkozik, hogy mely bíróság rendelkezik joghatósággal a megaláztatás miatt elszenvedett kár megtérítése iránti kereset elbírálására.

⁸ Lásd például az uniós eljárásban: 2012. június 12-i Strack kontra Bizottság végzés (T-65/12 P, EU:T:2012:285).

26. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az 1215/2012 rendelet 4. cikkétől eltérően – amely az alperes lakóhelye szerinti tagállam bíróságainak biztosít joghatóságot a jogvita érdemi elbírálására – e rendelet 7. cikkének 2. pontja akként rendelkezik, hogy valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy más tagállamban perelhető jogellenes károkozással, jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekménnyel vagy ilyen cselekményből fakadó igénnyel kapcsolatos ügyekben annak a helynek a bírósága előtt, ahol a káresemény bekövetkezett vagy bekövetkezhet.⁹

27. Mivel az 1215/2012 rendelet 7. cikkének 2. pontja átveszi a 44/2001 rendelet 5. cikke 3. pontjának szövegét és célkitűzéseit, valamint azt megelőzően a Brüsszeli Egyezmény 5. cikke 3. pontjának szövegét és célkitűzéseit, úgy kell tekinteni, hogy a Bíróság által e két rendelkezést illetően adott értelmezés az 1215/2012 rendelet 7. cikkének 2. pontjára is egyaránt érvényes.¹⁰

28. A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a Brüsszeli Egyezmény 5. cikkének 3. pontjában és a 44/2001 rendelet 5. cikkének 3. pontjában előírt különös joghatósági szabály alapja a jogvita és káresemény bekövetkezésének vagy esetleges bekövetkezésének helye szerinti bíróság közötti különösen szoros kapcsolat fennállása, amely az igazságszolgáltatás megfelelő működésére és a hatékony eljárásszervezésre tekintettel igazolja a joghatóság e bíróság számára való biztosítását.¹¹ Ugyanis a jogellenes károkozással, illetve jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekménnyel kapcsolatos ügyekben a jogvita tárgyához való közelsége és a könnyebb bizonyításfelvétel miatt rendszerint a káresemény bekövetkezésének vagy esetleges bekövetkezésének helye szerinti bíróság a legalkalmasabb a határozathozatalra.¹²

29. Mivel azonban e rendelkezés eltér a jelenleg az 1215/2012 rendelet 4. cikkében szereplő azon alapelvtől, amely az alperes lakóhelye szerinti bíróságokat ruhazza fel joghatósággal, a 7. cikk 2. pontját megszorítóan kell értelmezni, és az nem értelmezhető akként, hogy túlmutasson az e rendeletben kifejezetten előírt eseteken.¹³

30. Mindazonáltal a Bíróság ugyanennyire következetes ítélkezési gyakorlata szerint „az a hely, ahol a káresemény bekövetkezett vagy bekövetkezhet” fogalmát¹⁴ úgy kell értelmezni, hogy az két különböző helyet takar, jelesül azt a helyet, ahol a kár bekövetkezett és a kárt okozó esemény helyét (vagyis a kárt okozó esemény bekövetkezésének helyét), amelyek közül a körülményektől függően a bizonyításfelvételt és az eljárásszervezést illetően mindkettő különösen hasznos

⁹ A felperesek előnyben részesítik ezt a lehetőséget, mivel – tévesen vagy sem – attól tarthatnak, hogy az alperes lakóhelye szerinti tagállam bíróságai protekcionista előítéletekkel rendelkeznek, vagy megpróbálják elkerülni a távolról történő eljárásból eredő esetleges többletköltségeket.

¹⁰ Lásd e tekintetben: 2011. október 25-i eDate Advertising és társai ítélet (C-509/09 és C-161/10, EU:C:2011:685, 39. pont); 2012. október 25-i Folien Fischer és Fofitec ítélet (C-133/11, EU:C:2012:664, 31. és 32. pont); 2014. március 13-i Brogsitter ítélet (C-548/12, EU:C:2014:148, 19. pont); 2020. július 9-i Verein für Konsumenteninformation ítélet (C-343/19, EU:C:2020:534, 22. pont).

¹¹ Lásd e tekintetben: 2002. október 1-jei Henkel ítélet (C-167/00, EU:C:2002:555, 46. pont); 2013. május 16-i Melzer ítélet (C-228/11, EU:C:2013:305, 26. pont); 2014. április 3-i Hi Hotel HCF ítélet (C-387/12, EU:C:2014:215, 28. pont); 2015. május 21-i CDC Hydrogen Peroxide ítélet (C-352/13, EU:C:2015:335, 39. pont); 2021. június 17-i Mittelbayerischer Verlag ítélet (C-800/19, EU:C:2021:489, 27. pont).

¹² Lásd e tekintetben például: 2013. május 16-i Melzer ítélet (C-228/11, EU:C:2013:305, 27. pont).

¹³ Lásd e tekintetben: 1988. szeptember 27-i Kalfelis ítélet (189/87, EU:C:1988:459, 19. pont); 2004. január 15-i Blijdenstein ítélet (C-433/01, EU:C:2004:21, 25. pont); 2013. május 16-i Melzer ítélet (C-228/11, EU:C:2013:305, 24. pont). 2018. szeptember 12-i Löber ítélet (C-304/17, EU:C:2018:701, 17. és 18. pont). A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint azonban a különös joghatósági szabályok szigorú értelmezésének szükségességéből kizárólag az következik, hogy a 7. cikkben előírt szabályok nem értelmezhetők a céljukhoz képest kiterjesztő módon. Lásd e tekintetben: 2016. november 16-i Schmidt ítélet (C-417/15, EU:C:2016:881, 28. pont); 2021. március 25-i Obala i lučice ítélet (C-307/19, EU:C:2021:236, 76. pont).

¹⁴ A kárt okozó esemény a kárt okozó körülmény. Lásd e tekintetben: 2009. július 16-i Zuid-Chemie ítélet (C-189/08, EU:C:2009:475, 27. pont).

információval szolgálhat.¹⁵ Ennélfogva abban az esetben, ha e kapcsoló tényezők helye eltérő, a felperes választásától függően az alperes perelhető mind az egyik, mind a másik hely szerinti bíróság előtt.¹⁶

31. A jelen ügyben az előterjesztett kérdés kizárólag a kár bekövetkezése helyének meghatározására vonatkozik.

32. E tekintetben a Bíróság pontosította, hogy ez a kapcsoló tényező az a hely, ahol a károkozó cselekmény kiváltja a károsító hatását, azaz ahol ténylegesen megvalósul a hibás termékkel okozott kár.¹⁷ Ez a hely azonban változhat az állítólagosan megsértett jog természetétől függően.¹⁸

33. A Bíróság például lényegében megállapította, hogy a pénzügyi certifikátok értékét hátrányosan érintő csalás – amely pénzügyi eszközök dematerializált eszközökként szükségszerűen speciális bankszámlán, úgynevezett értékpapírszámlán vannak elhelyezve – elbírálására a felperes lakóhelye szerinti bíróságok a káresemény bekövetkeztének jogcímén rendelkeznek joghatósággal, ha e bankszámlát a szóban forgó bíróságok illetékességi területén székhellyel rendelkező banknál vezetik.¹⁹ A Bíróság ugyanakkor megállapította, hogy ez a megoldás nem alkalmazható akkor, ha a felperes világszerte könnyen hozzáférhető, de pontatlan, hiányos vagy megtévesztő információk eredményeként hozott befektetési döntésekből eredő pénzügyi kárra hivatkozik, ha a szóban forgó pénzügyi eszközöket kibocsátó társaságra az értékpapírszámlát vezető bank vagy befektetési cég székhelye szerinti tagállamban nem vonatkoztak jogszabályban előírt közzétételi kötelezettségek.²⁰

34. A Bíróság a Shevill ítéletben a több tagállamban terjesztett újságcikk által okozott állítólagos nem vagyoni kárt illetően megállapította, hogy a károsult kártérítési keresetet indíthat a kiadóval szemben akár a becsületsértő kiadvány kiadójának székhelye szerinti állam bíróságai előtt – amelyek a becsületsértéssel okozott teljes kár megtérítésének megítélésére joghatósággal rendelkeznek –, akár a kiadvány terjesztésének és a károsult jóhírneve állítólagos megsértésének helye szerinti egyes tagállamok bírósága előtt, amelyek kizárólag az adott bíróság államában okozott kár vonatkozásában történő döntéshozatalra rendelkeznek joghatósággal.²¹ Ez utóbbi

¹⁵ Lásd e tekintetben: 2020. július 9-i Verein für Konsumenteninformation ítélet (C-343/19, EU:C:2020:534, 23. és 38. pont); 2021. június 17-i Mittelbayerischer Verlag ítélet (C-800/19, EU:C:2021:489, 29. pont) Ennek alapján – amint azt majd kifejtem – a Bíróság a károsult érdekeinek központja szerinti bíróságok joghatóságát ismerte el annak ellenére, hogy e kritérium nem szerepel az 1215/2012 rendeletben.

¹⁶ Lásd e tekintetben: 2014. január 16-i Kainz ítélet (C-45/13, EU:C:2014:7, 23. pont); 2019. július 29-i Tibor-Trans ítélet (C-451/18, EU:C:2019:635, 25. pont).

¹⁷ Lásd e tekintetben: 2009. július 16-i Zuid-Chemie ítélet (C-189/08, EU:C:2009:475, 27. pont).

¹⁸ Lásd e tekintetben: 2013. október 3-i Pinckney ítélet (C-170/12, EU:C:2013:635, 32. pont); 2015. január 22-i Hejduk ítélet (C-441/13, EU:C:2015:28, 29. pont).

¹⁹ Lásd: 2015. január 28-i Kolassa ítélet (C-375/13, EU:C:2015:37, 55. pont). Ebben az ítéletben a Bíróság további részletezés nélkül hivatkozik a „bankszámla” fogalmára. Mindazonáltal emlékeztetni kell arra, hogy a „bankszámla” fogalma általános jellegű. Mivel azonban abban az ügyben a Bíróság ezt a kifejezést egyes számban használja, arra lehet következtetni, hogy egy adott számlatípusra kívánt utalni. Figyelemmel a szóban forgó pénzügyi termékek sajátos jellegére, úgy tűnik, hogy e konkrét számla hallgatólágosan, de szükségszerűen az az értékpapírszámla, amelyen a certifikátokat elhelyezték, mivel a certifikátok értékének csökkenését e számlára könyvelték, ennélfogva a felperes által elszenvedett kár ezen a számlán következett be.

²⁰ 2021. május 12-i Vereniging van Effectenbezitters ítélet (C-709/19, EU:C:2021:377, 37. pont).

²¹ 1995. március 7-i Shevill és társai ítélet (C-68/93, EU:C:1995:61, 33. pont). Ami a kárt okozó esemény bekövetkezése helyének a több szerződő államban terjesztett sajtócikkben történő jóhírnévsértés esetén történő meghatározását illeti, a Bíróság megállapította, hogy ez az a hely, amelyen a szóban forgó hírnap kiadója letelepedett, mivel az a károkozó esemény bekövetkezésének helye, ahonnan a jóhírnévsértés kiindult és ahonnan azt terjesztették. Uo., 24. pont.

joghatósági szabályt néha – többek között a bírálói – úgy jellemezték, hogy az a joghatóság-megosztás elvét rögzíti, amely egyszerűen a joghatóság „mozaikos megközelítésének” nevezhető.²²

35. Ezt követően a Bíróságnak az eDate ügyben a transznacionális becsületsértő online tartalom kérdését kellett megvizsgálnia. E tekintetben megállapította, hogy ezek a helyzetek eltérnek az offline helyzetektől, mivel egyrészt minden online tartalom mindenütt jelen lehet, másrészt pedig nehéz teljes bizonyossággal és hitelt érdemlően számszerűsíteni annak terjesztését, következésképpen felmérni az egyetlen egy tagállamban okozott kárt.²³ Ennek megfelelően a Bíróság megállapította, hogy amennyiben a szóban forgó tartalmat tároló internetes oldal nem hozott korlátozó intézkedést, annak a helynek a bírósága, ahol az állítólagos károsult érdekeinek központja található, rendelkezik joghatósággal arra, hogy érdemben elbírálja az elszenvedett teljes kár megtérítése iránti kérelmet, mivel ez az a hely, ahol az online tartalom valamely személy személyiségi jogaira gyakorolt hatása a legjobban értékelhető.²⁴ A Bíróság szerint ez a hely általában, de nem szükségszerűen az adott személy szokásos tartózkodási helyének felel meg. Valamely személy érdekeinek központja azonban olyan tagállamban is lehet, ahol nem rendelkezik szokásos tartózkodási hellyel, amennyiben más tényezők – mint például a szakmai tevékenység folytatása – ezen állammal különösen szoros kapcsolat fennállását alapozhatják meg.²⁵

²² Laazouzi, M., „L’extension du for européen aux personnes morales victimes d’atteintes aux droits de la personnalité sur Internet”, *JCP G*, 49. sz., 2017. december 4., 2225. o.

²³ 2011. október 25-i eDate Advertising és társai ítélet (C-509/09 és C-161/10, EU:C:2011:685, 45. és 46. pont).

²⁴ 2011. október 25-i eDate Advertising és társai ítélet (C-509/09 és C-161/10, EU:C:2011:685, 48. pont). A Bíróság ezt követően azzal indokolta ezt a megoldást, hogy az „érintett személy érdekeinek központja” az a hely, ahol *főszabály szerint* az online tartalom által okozott kár a legjelentősebb mértékben bekövetkezik. Kiemelés tőlem. 2017. október 17-i Bolagsupplysningen és Ilsjan ítélet (C-194/16, EU:C:2017:766, 33. pont). Ezt a megoldást nemrégiben a 2021. június 17-i Mittelbayerischer Verlag ítélet (C-800/19, EU:C:2021:489, 31. pont) megerősítette. A Bíróság kétségtelenül megállapította, hogy „az a hely, ahol a káresemény bekövetkezett” a felperesnek nem arra a lakóhelyére, vagy arra a helyre utal, ahol „vagyonának központja” található, pusztán amiatt, hogy vagyona egy részének valamely másik tagállamban történő elvesztéséből eredően ott vagyoni kárt szenvedett. Lásd e tekintetben: 2004. június 10-i Kronhofer ítélet (C-168/02, EU:C:2004:364, 21. pont); 2016. június 16-i Universal Music International Holding ítélet (C-12/15, EU:C:2016:449, 35. pont). Kétségtelen, hogy a becsületsértés esetén elszenvedett kár nem csak vagyoni jellegű. Az ezen ítélkezési gyakorlat mögött meghúzódó indok lényegében az, hogy a károkozó esemény bekövetkezésének helye nem vélelmezhető: ennek megfelelően „a joghatóság ilyen módon történő megállapítása akkor indokolt, ha az alperes lakóhelye *ténylegesen* a kárt okozó esemény vagy a kár bekövetkezésének helye.” 2018. szeptember 12-i Löber ítélet (C-304/17, EU:C:2018:701, 25. pont, kiemelés tőlem); 2021. május 12-i Vereniging van Effectenbezitters ítélet (C-709/19, EU:C:2021:377, 29. pont). Hangsúlyozni kell egyfelől, hogy a becsületsértési ügyekben a felperest nemcsak vagyoni károk, hanem – és mindenekelőtt – nem vagyoni károk érik. Másfelől a Bolagsupplysningen és Ilsjan ítéletben a Bíróság nem az érdekek központját tekintette a minden körülmények között alkalmazandó kapcsoló tényezőnek. Azon következtetéshez ugyanis, amely szerint „a »sértett érdekeinek központja« kritérium azt a helyet jelenti, ahol *főszabály szerint* az online tartalom által okozott kár az 1215/2012 rendelet 7. cikkének 2. pontja értelmében a legjelentősebb mértékben bekövetkezik”, a Bíróság arra az elméletre támaszkodott, hogy a személyiségi jog bármely megsértése „*általában* fokozottabban érzékelhető az érintett személy érdekeinek központjában”. Kiemelés tőlem. Ebből ezért az a következtetés vonható le, hogy a Bíróság nem zárta ki, hogy bizonyos körülmények között előfordulhat, hogy az a hely, ahol a kár bekövetkezett *valójában* nem az érintett személy érdekeinek központja.

²⁵ E tekintetben lásd: 2011. október 25-i eDate Advertising és társai ítélet (C-509/09 és C-161/10, EU:C:2011:685, 49. pont). Mivel e kapcsoló tényező indoka a Bolagsupplysningen és az Ilsjan ítélet 42. pontja alapján abban rejlik, hogy különösen az online tartalmak esetében az ilyen sérelem általában fokozottabban érzékelhető az érintett személy érdekeinek központjában, figyelembe véve, hogy azon a helyen jó hírnévnek örvend, így az „érdekek központjának” fogalmát úgy kell értelmezni, hogy az pontosabban arra a helyre vonatkozik, ahol az érintett személy a jóhírnevével a legjelentősebb gazdasági, politikai, szociális vagy akár egyszerűen kapcsolati előnyökből részesül.

36. E kapcsoló tényezők felül a Bíróság az eDate ítélet 51. pontjában megállapította, hogy a felperesnek továbbra is lehetősége van arra, hogy minden olyan tagállam bíróságaihoz forduljon, amelynek a területén az interneten közzétett tartalom hozzáférhető, vagy hozzáférhető volt. E bíróságok kizárólag a tagállamuk területén okozott kár elbírálására rendelkeznek joghatósággal.²⁶

37. Ezen ítéletből kifolyólag tehát az a személy, aki úgy véli, hogy az interneten elkövetett becsületsértés következtében sérültek a személyiségi jogai, három olyan bíróság előtt indíthat eljárást, amelyek esetében az érintett nemzeti bíróságok a teljes kár vonatkozásában joghatósággal rendelkeznek; ezek az alperes lakóhelye, a kárt okozó esemény bekövetkezésének helye – ahol a szóban forgó üzenet terjesztésére vonatkozó döntést kifejezetten vagy hallgatólágoosan²⁷ meghozták – és a felperes érdekeinek központja szerinti bíróságok. E személynek lehetősége van arra is, hogy több másik bírósághoz forduljon, azon különböző tagállamokban, amelyekben a szóban forgó kiadvány hozzáférhető vagy *hozzáférhető* volt, de amelyeket illetően a releváns nemzeti bíróságok csak az olyan károk vonatkozásában rendelkeznek joghatósággal, amelyek az érintett tagállam területén következtek be.

38. Ezt követően a Bíróság három ügyben – a Pinckney ítéletben,²⁸ a Hejduk ítéletben²⁹ és Hi Hotel HCF ítéletben³⁰ – ismét megállapította, és a szerzői jogok interneten történő megsértésének eseteire alkalmazta azt a lehetőséget, hogy kereset indítható minden olyan tagállam bírósága előtt, amelynek területén az online közzétett tartalom hozzáférhető vagy hozzáférhető volt, amennyiben először is ezek a bíróságok tudnak a leginkább meggyőződni arról, hogy ezt a jogot ténylegesen megsértették, másodsor pedig ezek tudják meghatározni a kár jellegét. Konkrétan a Bíróság a Hejduk ítéletben megerősítette ezt az elemzést, még ha ez utóbbi ügyben nem is fogadta el Cruz Villalón főtanácsnok indítványát, aki úgy vélte, hogy ez az elv jogbizonytalanságot eredményezne a felek számára.³¹ A Bíróság ezen ügyek mindegyikében azzal indokolta álláspontját, hogy a szerzői jogi védelemre rendszerint a területiség elve alkalmazandó, jelesül az államok joga valójában csak a szerzői jogoknak a területükön történt megsértését szankcionálja.³²

39. Végezetül a Bolagsupplysningen és Ilsjan ügyben az első kérdés keretében annak meghatározását kérték a Bíróságtól, hogy eDate ítéletben végzett elemzés alkalmazható-e arra a jogi személyre, amely egy internetes oldalon közzétett, állítólag helytelen adatok helyesbítését, az azokkal kapcsolatos, az említett oldalon található fórumban tett hozzászólások törlését és az állítólagosan okozott kár megtérítését kéri.

²⁶ 2011. október 25-i eDate Advertising és társai ítélet (C-509/09 és C-161/10, EU:C:2011:685, 51. pont). A Bíróság a károkozó esemény helyének a valamely jog interneten elkövetett megsértése esetén történő meghatározását illetően megállapította, hogy az nem az a hely, ahol az üzenetet bejuttatták, hanem az a hely, ahol az üzenet terjesztésére vonatkozó döntést (kifejezetten vagy hallgatólágoosan) meghozták, amely feltételezhetően az üzemeltető társaság székhelye vagy az internetes oldal, illetve a tulajdonosának tartózkodási helye. A szerzői jog interneten történő megsértésével kapcsolatban lásd: 2015. január 22-i Hejduk ítélet (C-441/13, EU:C:2015:28, 25. pont); a védjegyet sértő reklámkielzők esetében lásd: 2012. április 19-i Wintersteiger ítélet (C-523/10, EU:C:2012:220, 38. pont). Ezzel szemben a hibás termékeket illetően a Bíróság úgy ítéli meg, hogy a kárt okozó esemény helye nem az a hely, ahol a termék forgalomba hozataláról döntöttek, hanem főszabály szerint az a hely, ahol a szóban forgó terméket gyártották. Lásd: 2014. január 16-i Kainz ítélet (C-45/13, EU:C:2014:7, 26. pont).

²⁷ E kritérium, amely lényegében a terjesztés fogalmának objektív felfogásán alapul, fejlődhetne annak érdekében, hogy figyelembe vegye a Bíróság által a 2016. szeptember 8-i GS Media ítéletben (C-160/15, EU:C:2016:644, 35. és 48–55. pont) és a 2021. június 22-i Peterson és Elsevier ítéletben (C-682/18 és C-683/18, EU:C:2021:503, 68., 81–89. pont) kidolgozott, a nyilvánossággal való közlés szellemi tulajdon-jogi fogalmát illetően kialakított szubjektívebb megközelítést.

²⁸ 2013. október 3-i Pinckney ítélet (C-170/12, EU:C:2013:635, 36. és 45. pont).

²⁹ 2015. január 22-i Hejduk ítélet (C-441/13, EU:C:2015:28, 22. és 36. pont).

³⁰ 2014. április 3-i Hi Hotel HCF ítélet (C-387/12, EU:C:2014:215, 39. pont).

³¹ Cruz Villalón főtanácsnok Hejduk ügyre vonatkozó indítványa (C-441/13, EU:C:2014:2212, 43. pont).

³² Lásd Cruz Villalón főtanácsnok Hejduk ügyre vonatkozó indítványának (C-441/13, EU:C:2014:2212) 36., illetve 39. pontját.

40. E tekintetben a Bíróság a helyesbítés és törlés iránti kérelmeket illetően megállapította, hogy az elszenvedett kár egészének meghatározására vonatkozó, az eDate ítéletben az olyan tagállam bíróságai javára rögzített joghatósági szabály, amely tagállamban a károsult érdekeinek központja található, a jogi személyekre is alkalmazandó, függetlenül attól, hogy a szóban forgó tartalom vagyoni vagy nem vagyoni kárt okozhat-e.³³ A Bíróság álláspontja szerint ebben az esetben a vállalkozás érdekeinek központja azt a helyet jelenti, ahol az üzleti jóról szóló híre a leginkább megalapozott, és ezért azt azon hely alapján kell meghatározni, ahol a gazdasági tevékenységének túlnyomó részét végzi. Ebben az összefüggésben, noha valamely jogi személy érdekeinek központja megegyezhet a létesítő okirat szerinti székhelyével abban az esetben, ha az e székhely szerinti tagállamban gyakorolja tevékenységeinek összességét vagy túlnyomó részét, és ha az általa ott élvezett jóhírnév ennek következtében jelentősebb, mint bármely más tagállamban, de az említett székhely elhelyezkedése ezen elemzés keretében önmagában nem számít döntő szempontnak.³⁴

41. A Bíróság az online hozzászólások helyesbítése vagy törlése iránti kereset elbírálására joghatósággal rendelkező bíróságok meghatározásával kapcsolatos második kérdésre válaszol megállapította, hogy az ilyen kereset nem terjeszthető minden egyes tagállam bíróságai elé, mivel „a valamely internetes oldalon közzétett állítások és tartalmak mindenütt jelenvaló jellegére és azon körülményre tekintettel, hogy a közzétett tartalom főszabály szerint bárhol hozzáférhető [...] az előbbiek helyesbítésére és az utóbbiak eltávolítására irányuló kérelem *egy és oszthatatlan*”.³⁵ A Bíróság álláspontja szerint ilyen kereset csak azoknál a bíróságoknál terjeszthető elő, amelyek joghatóságát a kár egészének megtérítése iránti kereset érdemi elbírálására vonatkozóan már megállapították.

42. A kérdést előterjesztő bíróság ebben az összefüggésben veti fel azt a kérdést, hogy a Bíróság által az egyes bíróságoknak a vitatott tartalom *törlésére vagy helyesbítésére* vonatkozó kizárólagos joghatóságának igazolása céljából felhozott indokok alapján célszerű volna-e elismerni a *kártérítés* tárgyában fennálló kizárólagos joghatóságot is e bíróságok javára. Ez hallgatólagosan felveti azt a kérdést, hogy a Bíróság a 2017. október 17-i Bolagsupplýsningen és Ilsjan ítéletben (C-194/16, EU:C:2017:766) – ahelyett, hogy a korábbi ítélkezési gyakorlat ily módon történő *megkülönböztetésére* szorítkozott volna – *teljes egészében* meg akarta-e *változtatni* ítélkezési gyakorlatát, így a kártérítési kereseteket illetően is mellőzni kívánta a mozaikos megközelítést.³⁶

43. Előjáróban egyértelművé teszem, hogy álláspontom szerint az 1215/2012 rendelet 7. cikke 2. pontjának szövegével nem ellentétes a mozaikos megközelítés mellőzése, de az nem is követeli meg annak fenntartását. Ahogyan ugyanis azt fentebb kifejtettem, e rendelkezés további pontosítás nélkül pusztán a kár bekövetkezésének helye szerinti bíróságok joghatóságának elvét rögzíti.

³³ 2017. október 17-i Bolagsupplýsningen és Ilsjan ítélet (C-194/16, EU:C:2017:766, 36. és 38. pont). Ahogyan azt a Bíróság a 37. pontban megjegyzi: „ugyanis bár a kár vagyoni vagy nem vagyoni jellege az alkalmazandó jogtól függően befolyásolhatja, hogy az állítólagos kár helyrehozható-e, nincs hatással az érdekek központjának olyan helyként való meghatározására, mint ahol valamely internetes közzététel valós hatása és annak sérelmes jellege vagy annak hiánya valamely bíróság által a legmegfelelőbbben értékelhető.”

³⁴ 2017. október 17-i Bolagsupplýsningen és Ilsjan ítélet (C-194/16, EU:C:2017:766, 41. pont).

³⁵ 2017. október 17-i Bolagsupplýsningen és Ilsjan ítélet (C-194/16, EU:C:2017:766, 48. pont). Kiemelés tőlem.

³⁶ Habár a jelen ügy nem foglalkozik ezzel a kérdéssel, a mozaikos joghatóság elve alkalmazásának kérdése az olyan keresetek esetében is felvetődik, amelyek nem valamely tartalom törlésére vagy helyesbítésére, hanem az ahhoz való hozzáférés megakadályozására irányulnak. A Bíróság ugyanis a tartalom törlése vagy helyesbítése iránti keresetekkel kapcsolatos megoldásának igazolása érdekében a tartalom helyesbítése vagy törlése iránti kérelmek egy és oszthatatlan jellegét vette alapul, ami a zárolás iránti kérelmek esetében nem áll fenn, mivel a zárolás földrajzi helyhez kötött. Lásd: 2016. szeptember 15-i Mc Fadden ítélet (C-484/14, EU:C:2016:689, 95. pont); 2019. szeptember 24-i Google (A linkek törlésének területi hatálya) ítélet (C-507/17, EU:C:2019:772, 73. pont).

44. Másodszer, nehezen tudok a Bolagsupplysningen és Ilsjan ítéletből következtetést levonni a mozaikos megközelítésre vonatkozóan. Habár Bobek főtanácsnok kifejezetten felhívta a Bíróságot arra, hogy vizsgálja felül ítélkezési gyakorlatát, a Bíróság az első kérdéssel kapcsolatban – amelyben foglalkozhatott volna a kártérítési igényekkel kapcsolatban a joghatósági mozaik fenntartásának kérdésével – viszonylag rövid választ adott, amely kizárólag a hozzászólások helyesbítése vagy törlése iránti keresetek elbírálására joghatósággal rendelkező bíróságokra vonatkozik.³⁷ Mivel az egyes bíróságoknak az online tartalmak helyesbítése vagy törlése iránti keresetek elbírálására vonatkozó kizárólagos joghatóságának igazolása céljából a Bíróság az ilyen típusú keresetek egy és oszthatatlan jellegére utalt, ebből szükségszerűen nem következik a mozaikos megközelítésnek a kártérítési keresetet illetően történő mellőzése.

45. Például az, hogy valamely nemzeti bíróság az e bíróság szerinti tagállamban alkalmazandó jog alapján és különösen a szóban forgó tartalom jellegére és hozzáférhetőségére, valamint az érintett személy e tagállamban fennálló jóhírnevére tekintettel úgy dönt, hogy nem kell megtéríteni a felperes számára az ugyanazon tagállam területén elszenvedett kárt, nem zárja ki azt, hogy egy másik tagállam bírósága más jog és más megfontolások alapján a felperes javára kártérítést ítéljen meg. Meglehetősen könnyen elképzelhető az olyan helyzet, amelyben a felperes az A tagállamban pervesztes amiatt, hogy a kiadványhoz – igen valószínűen – abban az államban csak korlátozott számú ember fér hozzá, vagy hogy a felperes valójában nem élvezett védendő jóhírnevet ebben az államban, miközben a B tagállamban pernyertes, ahol több személy is olvashatta a szóban forgó kiadványt, vagy ahol a felperes szélesebb körben rendelkezett jóhírnévvel, amelyet a kiadvány ténylegesen sértett vagy érintett.

46. Tekintettel arra, hogy a becsületsértést továbbra is a tagállamok joga szabályozza, mivel azokat nem harmonizálták, olyan eset is elképzelhető, amelyben bizonyos kifejezéseket a C tagállamban becsületsértőnek lehet tekinteni, a D tagállamban azonban nem. Ezzel szemben, ha az azonos online tartalom helyesbítése vagy törlése iránti keresetek tárgyában több nemzeti bíróság egymással ellentétes határozatot hozna, a szóban forgó tartalmat hozzáférhetővé tevő internetes oldalt kezelő személyek nem tudnának ezeknek a határozatoknak egyidejűleg megfelelni.

47. Igaz, hogy a Bíróság csak a fent hivatkozott Shevill ítéletet említi előzményként a Bolagsupplysningen és Ilsjan ítélet 31. pontjában, amelyben a mozaikos megközelítésre hivatkozik. Ez azonban számomra nem tűnik relevánsnak, mivel a Bíróság nem mindig idézi a korábbi ítélkezési gyakorlatának egészét.³⁸

48. Ebben az összefüggésben valószínű, hogy a Bíróság a Bolagsupplysningen és Ilsjan ítéletben szándékosan tartózkodott attól, hogy állást foglaljon abban a kérdésben, hogy a kártérítési ügyekben fenn kell-e tartani a mozaikos megközelítést.³⁹ Ez azonban nem jelenti azt, hogy e megoldás megfelelőségének kérdését ne kellene megvizsgálni.

³⁷ Lásd: Bizer, A., „International Jurisdiction for Violations of Personality Rights on the Internet: Bolagsupplysningen” *Common Market Law Review*, (2018), 55, 6. kiadás, 1941–1957. o. Míg ugyanis a Bíróság az érdekek központjának helye szerinti tagállam bíróságaihoz fordulás lehetőségére vonatkozó második és harmadik kérdésre az első kérdésre adott válaszában a bizonyos adatok helyesbítése és a kár egészének megtérítése iránti keresetet benyújtó személy helyzetét vette alapul, az első kérdésre válaszolva – amint az a válasz szövegéből kiténik – kizárólag a tartalom helyesbítése vagy törlése iránti kérelmeket vette figyelembe.

³⁸ Ezzel szemben azzal lehet érvelni, hogy úgy tűnik, a 2017. október 17-i Bolagsupplysningen és Ilsjan ítélet (C-194/16, EU:C:2017:766) 48. pontjának – amely rögzíti azokat az okokat, amelyek miatt a Bíróság nem alkalmazta a mozaikos joghatóság elvét a helyesbítéssel vagy törléssel kapcsolatban – megfogalmazása az ítélkezési gyakorlat teljes megváltoztatása helyett inkább megkülönböztetést indokol. Mindazonáltal e pont szövege számomra nem tűnik annyira egyértelműnek, hogy abból arra lehetne következtetni, hogy a Bíróság szükségszerűen fenn akarta tartani a mozaikos joghatóság elvét a kártérítési kérelmek vonatkozásában.

³⁹ Lásd e tekintetben még: Idot, L., „Compétence en matière délictuelle, commentaire”, *Europe*, 12. sz., 2017. december, comm. 494 és Corneloup, S., Muir Watt, H., „Le for du droit à l’oubli”, *Rev. Crit. DIP*, 2018, 297. és 300. o.

49. Bobek főtanácsnok a Bolagsupplysningen és Ilsjan ügyre vonatkozó indítványában úgy vélte, hogy ez a megközelítés a felek érdekeit és a közérdeket sem szolgálja. Ezen álláspont alátámasztására több érvet terjesztett elő a szóban forgó megközelítés mellőzésére, amelyek közül három érv relevanciával rendelkezhet a kártérítési keresetek szempontjából.

50. *Először is*, a Bíróság a Shevill ítéletben alkalmazott megoldásának az online tartalomra való kiterjesztése során nem vette figyelembe az internet sajátosságát, jelesen azt, hogy az interneten közzétett minden tartalom mindenütt jelen van.⁴⁰ Ebben az összefüggésben a mozaikos megközelítés alkalmazása a joghatósággal rendelkező bíróságok sokszorozódásához vezetne, ami jogvita esetén megnehezítené a tartalom szerzője számára a joghatósággal rendelkező bíróság meghatározását.⁴¹

51. *Másodszor*, a mozaikos joghatóság elvének alkalmazása azzal a veszéllyel jár, hogy a keresetek szétagprózódnak a kizárólag a nemzeti területükön okozott károk tekintetében joghatósággal rendelkező tagállami bíróságokon belül. A gyakorlatban nehéz lenne összehangolni egymással ezeket a kereseteket.⁴²

52. *Harmadszor*, a különös joghatósági okok többszöröződése nem szolgálja a becsületsértéssel érintettek védelmét, mivel minden esetben jogosultak arra, hogy a jóhírnévsértő tartalom szerzőit az érdekeik központja szerinti bíróságok előtt pereljék, ami számukra a legkönnyebb. Ebben az összefüggésben a különös joghatósági okok ilyen többszöröződése kizárólag a bírósági zaklatási stratégiák ösztönzésére szolgálhat.⁴³

53. Elismerem, hogy ezek az érvek jelentős súlyt képviselnek, különös tekintettel az 1215/2012 rendelet céljaira. Először is, e rendelet (21) preambulumbekzdése akként szól, hogy a rendelet célja a párhuzamos eljárások lehetőségének elkerülése és annak biztosítása, hogy ne hozzanak egymással összeegyeztethetetlen határozatot különböző tagállamokban. Másodszor, e rendelet (15) preambulumbekzdéséből kitűnik, hogy a joghatósági szabályoknak biztosítaniuk kell a jogbiztonságot. Harmadszor, a (16) preambulumbekzdés szerint, ha az alperes lakóhelyén vagy székhelyén kívül vagylagos joghatósági okok is léteznek, azok a bíróság és a per közötti szoros kapcsolaton alapulnak vagy az igazságszolgáltatás megbízható működésének előmozdítását szolgálják.

54. Ebben az összefüggésben az ember kísértést érezhet arra, hogy a mozaikos megközelítés mellőzésének igazolása céljából azzal érveljen, hogy a fent hivatkozott Shevill ítéletben és eDate ítéletben kialakított megoldások nem az 1215/2012 rendelet, hanem a 44/2001 rendelet értelmezésére vonatkoztak. Mivel ugyanis az 1215/2012 rendelet (16) preambulumbekzdésének megfogalmazása eltér a 44/2001 rendelet (12) preambulumbekzdésének megfogalmazásától, és ez kiemeli a jogbiztonság elvének fontosságát a magánélet és a személyiségi jogok megsértéséből, így a becsületsértésből eredő, szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra vonatkozó jogvitákban; ez a kiegészítés arra engedhet következtetni, hogy az uniós jogalkotó a Bíróság korábbi ítélkezési gyakorlatának egyes aspektusait is felül kívánta vizsgálni.

⁴⁰ Bobek főtanácsnok az indítványának 84. pontjában egy másik érvet is felhoz a jogorvoslatok oszthatatlanságára vonatkozóan. Álláspontom szerint azonban ez az érv kizárólag az online tartalom helyesbítése vagy törlése iránti keresetekre vonatkozik.

⁴¹ Lásd e tekintetben Bobek főtanácsnok Bolagsupplysningen és Ilsjan ügyre vonatkozó indítványa (C-194/16, EU:C:2017:554, 78. és 79. pont).

⁴² Lásd e tekintetben Bobek főtanácsnok Bolagsupplysningen és Ilsjan ügyre vonatkozó indítványa (C-194/16, EU:C:2017:554, 80. pont).

⁴³ Lásd e tekintetben Bobek főtanácsnok Bolagsupplysningen és Ilsjan ügyre vonatkozó indítványa (C-194/16, EU:C:2017:554, 85–88. pont).

55. Ez az értelmezés azonban számomra kissé eltúlzottnak tűnik. A magam részéről úgy vélem, hogy ez a kiegészítés leginkább az 1215/2012 rendelet 7. cikkével elérni kívánt cél egyszerű tisztázásaként értelmezhető. Ebből nem következik, hogy e rendelet elfogadása joggal tekinthető úgy, mint amely azt sugallja, hogy a mozaikos megközelítés már nem felel meg a jog állásának. E megközelítés bárminemű elhagyása tehát a meglévő ítélkezési gyakorlat megváltoztatásának felelne meg.

56. Habár a Bíróság nem követ szigorú precedensrendszert, az állandó ítélkezési gyakorlattól való minden jelentős eltérés kivételes, és annak kivételesnek is kell lennie. Ugyanakkor igaz, hogy a Bíróság a korábbi ítélkezési gyakorlatának egy részét felülírta. Ahogyan arra például F. Picod professzor rámutatott,⁴⁴ ez helyzet akkor, amikor kiderül, hogy a valamely rendelkezésnek tulajdonított értelmezés a gyakorlatban kevésbé hatékony szabályhoz vezet,⁴⁵ vagy hogy erőteljes ellenállásba ütközik az alkalmazásával megbízott nemzeti bíróságok részéről,⁴⁶ vagy ha ez az értelmezés meghatározott társadalmi, politikai vagy technológiai fejlődés következtében már idejétmúlttá válik⁴⁷.

57. Mivel azonban az arányosság és a jogbiztonság elve a Bíróságra is alkalmazandó, a korábbi ítélkezési gyakorlat az erre vonatkozó nyomós ok hiányában nem vizsgálható felül, és annak a szükségesre kell korlátozódnia. Ezenkívül, még ha létezik is ilyen ok, a szóban forgó felülvizsgálat terjedelmének a visszaható hatály korlátozása mellett tiszteltben kell tartania a jogerő elvét.

58. A jelen ügyben tehát az a kérdés, hogy a mozaikos megközelítés (elismerten) problematikus jellemzői annyira lényegesek-e, hogy e megközelítés mellőzését indokolják, és még ha így is volna, létezik-e más olyan megközelítés, amely e potenciálisan messzemenő megközelítést nem követő Bíróság által alkalmazható lenne. Noha teljes mértékben elismerem Bobek főtanácsnok Bolagsupplysningen és Ilsjan ügyre vonatkozó indítványában előadott érveinek erejét, nem vagyok meggyőződve arról, hogy a Shevill ítélet utáni ítélkezési gyakorlatot ilyen módon kellene megváltoztatni. Ezt az alábbi okok miatt gondolom így.

59. *Először is*, nem újdonság, hogy az interneten közzétett tartalom mindenütt jelen van.⁴⁸ Igaz, hogy a közösségi hálózatok jelentősen megnövekedtek a 2011. évi eDate ítélet óta, de ebben az időszakban a Facebook már több mint 500 millió felhasználóval rendelkezett, akiknek a fele napi rendszerességgel bejelentkezett.⁴⁹

60. *Másodszor*, a több bírósághoz fordulás lehetősége által okozott problémákat perspektívába kell helyezni. Szigorúan jogi szempontból ugyanis a mozaikosság elve nem vet fel semmilyen, a párhuzamos eljárások összehangolásával kapcsolatos problémát. Mivel minden egyes nemzeti bíróság joghatósága csak arra terjed ki, hogy a saját tagállamának a területén bekövetkezett károk megtérítéséről döntsön, és hogy a becsületsértésre vonatkozó szabályok összehangolásának hiányában mindegyikük értelemszerűen a saját jogát, jelesül a területén hatályos jogot

⁴⁴ Picod, F., „Les revirements de jurisprudence de la Cour de justice de l’Union européenne”, *Intervention au Max Planck Institute Luxembourg for Procedural Law*, 2017. június 14. Lásd még ezzel kapcsolatban: Carpano, E., *Le revirement de jurisprudence en droit européen*, Bruylant, Brüsszel, 2012.

⁴⁵ 1996. április 30-i Cabanis-Issarte ítélet (C-308/93, EU:C:1996:169, 34. pont).

⁴⁶ 1990. október 17-i HAG GF ítélet (C-10/89, EU:C:1990:359, 10. pont); 2017. december 5-i M. A. S. és M. B. ítélet (C-42/17, EU:C:2017:936, 13–14., 16–20., 59. és 61. pont).

⁴⁷ Lásd: 1996. április 30-i P. kontra S. ítélet (C-13/94, EU:C:1996:170, 13. pont); Tesaro főtanácsnok P. kontra S. ügyre vonatkozó indítványa (C-13/94, EU:C:1995:444).

⁴⁸ Összehasonlításképpen úgy tűnik, hogy a tágabb fogalomnak minősülő, mindenütt jelen lévő számítástechnika következményeinek első megkérdőjelezése az M. Weiser által írt és a Scientific American 1991. évi 265. kötetének 3. oldalán közzétett „The computer for the XX1st century” műre vezethető vissza.

⁴⁹ <http://www.digitalbuzzblog.com/facebook-statistics-stats-facts-2011/>.

alkalmazza, nem lesz azonos ezen eljárásoknak – az érintett személy kereseti kérelmeinek megfelelő – tárgya és jogalapja, amely az uniós jog értelmében az e kereseti kérelmek jogi és ténybeli alapjára utal.⁵⁰

61. Gyakorlati szempontból a mozaikos megközelítés alkalmazása ahhoz vezet, hogy nem valamennyi tagállami bíróság, hanem csak azon tagállamok bíróságai rendelkeznek joghatósággal, amelyekben a vitatott tartalom hozzáférhető.⁵¹ A hozzáférhetőség fogalmának értelmezésétől függően – amely a Bíróság ítélkezési gyakorlatában továbbra sem világos – nem az összes tagállam valamennyi bírósága rendelkezik joghatósággal. Ezenkívül, még ha jó néhány bíróság rendelkezik is joghatósággal, ez nem jelenti szükségszerűen azt, hogy megállapítást nyer a kár minden egyes érintett tagállam területén történő bekövetkezése. Ahogyan azt már megjegyeztem, az állítólagosan becsületében megsértett természetes vagy jogi személy közismertségének foka,⁵² a szóban forgó kiadvány elkészítéséhez használt nyelv, a megjelenítés,⁵³ a háttér, az üzenet megszövegezéséhez használt hivatkozások, valamint az olyan látogatók száma, akik a szóban forgó tagállamokból hozzáfértek a kiadványhoz,⁵⁴ mind olyan tényező, amelyek alapján a bíróság megállapíthatja, hogy az érintett személy nem szenvedett kárt azon a területen, ahol ez a bíróság illetékes.

62. Ebben az összefüggésben úgy tűnik, hogy a mozaikosság elve által felvetett probléma valójában főként a bírósági zaklatás veszélyének fennállásával kapcsolatos. A hatáskörrel rendelkező bíróságok megtöbbszöröződése termékeny táptalajt teremt a bíróságok általi zaklatási stratégiákra, és különösen a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perekre (SLAPP, franciául: recours bâillon).⁵⁵ Ugyanis, mivel az alperesnek a kereset érdemétől függetlenül energiát és erőforrásokat kell áldoznia a perekre, a bírósági keresetek megsokszorozásával vagy egyszerűen az ezzel való fenyegetéssel kárt okozható más számára (vagy társaság esetében az arra rászánt idő és erőforrások elvesztegetésével esetlegesen bekövetkező versenyhátrány).

63. Amennyiben viszont az ilyen stratégiákat egyes gátlástalan felperesek előnyösen alkalmazhatják, annak részben az az oka, hogy a jogi költségeknek vesztes fél által a nyertes fél részére történő megtérítésére vonatkozó jelenlegi tagállami szabályok gyakran nem kellően szigorúak a pervesztes fél arra vonatkozó kötelezettségét illetően, hogy térítse meg a pernyertes fél részére a cselekvéssel vagy a felperes követelésével szembeni visszaélésszerű ellenállás révén okozott kárt. E szabályok ugyanis nem mindig veszik kellőképpen figyelembe az eljárásból eredő közvetett költségeket (többek között a peres eljárás által okozott nehézségek költségeit), bár a

⁵⁰ Lásd például: 2017. március 2-i DI kontra EASO ítélet (T-730/15 P, nem tették közzé, EU:T:2017:138, 86. pont). Hasonlóképpen, mivel a joghatósági szabályok nem vélelmezik az alkalmazandó jogot, a mozaikos megközelítés főszabály szerint semleges a tartalom szerzőjének és kiadójának a tartalom hozzáférhetőségének helye szerinti különböző tagállamok jogszabályi követelményeinek való megfelelésre vonatkozó kötelezettségéből fakadó túlszabályozási kockázatot illetően. Bizonyos bíróságok kizárólagos joghatósága ugyanis nem jár az alkalmazandó jog előre történő meghatározásával. Még ha a gyakorlatban fikcióról van is szó, a kár egészére joghatósággal rendelkező bíróságoknak a fizetendő kártérítés összegének meghatározása céljából elméletileg azoknak a különböző tagállamoknak a jogát kell alkalmazniuk, amelyekben a tartalom hozzáférhető.

⁵¹ 2017. október 17-i Bolagsupplyningen és Ilsjan ítélet (C-194/16, EU:C:2017:766, 47. pont).

⁵² Igaz, hogy az internet növeli az üzenet lehetséges közönségét. A jóhírnév szempontjából azonban ez nem jelenti azt, hogy a becsületében megsértett személy szükségszerűen ismert lenne egész Európában.

⁵³ Megjegyzendő, hogy például a különböző tagállamokbeli internethasználók valamely internetes oldalnak nem ugyanazokat az elemeket nézik, vagy azokat eltérő szemszögből nézik. Lásd például: Miratech, *Étude internationale: les habitudes des internautes suivant les pays*, 2013.

⁵⁴ Lásd például: Supreme Court of Ireland [Írország legfelsőbb bírósága] 2012. március 15-i *Coleman v. MGN Ltd.* [2012] IESC 20 ítéletét, amelyben a Bíróság megállapította joghatóságának hiányát a becsületsértéssel kapcsolatos eljárásnak jelenleg a Brüsszel rendelet 7. cikkének 2. pontja alapján történő lefolytatására, mivel nem állt rendelkezésre bizonyíték arra vonatkozóan, hogy Írországban lakóhellyel rendelkező személy ténylegesen hozzáfért volna a szóban forgó online kiadványhoz.

⁵⁵ Lásd ezzel kapcsolatban: G. W. Prings „SLAPPs: Strategic Lawsuits Against Public Participation”, 7. kötet, *Pace Envtl. L. Rev.*, 1989, 3.; P. Canan (1989), the SLAPP from a sociological Perspective, 7. kötet, *Pace Envtl. L. Rev.*, 1989, 23; N. Landry *SLAPP – Bâilonnement et répression judiciaire du discours politique*, Ecosociété, 2012.

gyakorlatban e költségek mind anyagi, mind pedig nem anyagi szempontból jelentősek lehetnek.⁵⁶ Ha ugyanis ezeket a költségeket szisztematikusan és jobban megtérítenék – különösen az eljárással való visszaélés esetén –, a felpereseket ez eltántorítaná attól, hogy visszaéljenek a mozaikosság elvével, mivel ez azzal a kockázattal járna számukra, hogy pervesztességük esetén jelentős összegű kártérítést kellene fizetniük az alperesnek.

64. Ezenkívül az alperesek megtehetnek bizonyos lépéseket annak érdekében, hogy megvédjék magukat az ilyen típusú kockázatokkal szemben. Például – a körülményektől függően – korlátlan felülvizsgálati jogkörrel rendelkező bíróság előtt nemleges megállapítási keresetet indíthatnak.⁵⁷ Mivel e bíróság az Unió egész területén joghatósággal rendelkezik a kár megítélésére, az 1215/2012 rendeletben előírt, a határozatok kölcsönös elismerésére vonatkozó szabályok alkalmazása azzal a hatással jár, hogy megfoszt minden más nemzeti bíróságot az egyetlen tagállam területén bekövetkező kár elbírálására vonatkozó joghatóságától. Általánosabban megfogalmazva: a feleknek az 1215/2012 rendelet 30. cikke értelmében arra is lehetőségük van, hogy az eljárás felfüggesztését, vagy akár megszüntetését kérjék összefüggő keresetek, azaz olyan keresetek esetében, amelyek között olyan szoros kapcsolat áll fenn, hogy az elkülönített eljárásokban hozott, egymásnak ellentmondó határozatok elkerülése végett célszerű azokat együttesen tárgyalni és róluk együtt határozni.⁵⁸ Következésképpen konkrétan az állítólagosan becsületsértő tartalom szerzőjének nem kell elviselnie az egyszerre több eljárás lefolytatásával járó stresszt.

65. Fontos, hogy mivel a potenciális felperesek forrásai nem korlátlanok, a keresetek megtöbbszöröződésére alapított perstratégia ritkán szolgál az előnyükre. Ennek megfelelően az ilyen stratégiákat elsősorban jelentős erőforrásokkal rendelkező gazdasági szereplők fogják alkalmazni. Mindazonáltal a mozaikosság elvének eltűnése nem akadályozza meg őket abban, hogy ilyen típusú stratégiát alkalmazzanak. Például a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint az érdekek központjának kritériumát az egyes jogalanyok szintjén kell értékelni.⁵⁹ Következésképpen a hasonló társasági nevet viselő cégekből álló csoport formájában létrehozott társaság esetében az érdekek központjára vonatkozó kritérium alkalmazása valójában azt jelenti, hogy az e csoport részét képező minden egyes jogi személy (amelyet adott esetben az anyavállalat nem 100%-ban irányít) jogosult az elszenvedett kár miatt keresetet indítani az üzenet szerzőjével szemben azon állam bíróságai előtt, ahol az érdekeinek központja található.⁶⁰

⁵⁶ Még a közvetlen költségeket sem lehet kellően figyelembe venni. Ugyanis csak a normál jogi munkadíjat térítik meg, míg az ügyvédek nagyon gyakran magasabb díjat számítanak fel; ez különösen arra az esetre igaz, ha valamely személy nemzetközi ügyvédi irodához fordul annak elkerülése érdekében, hogy különböző országok különböző ügyvédi irodáival kelljen leveleznie. Ezenkívül a jogi költségek megtérítésével kapcsolatos szabályok gyakran nem veszik figyelembe azt, hogy a félnek meg kell előlegeznie az összes ilyen költséget.

⁵⁷ Lásd például: 2012. október 25-i Folien Fischer és Fofitec ítélet (C-133/11, EU:C:2012:664). A nemleges megállapítási kereset indításának lehetősége például a holland jogban létezik, a francia jogban azonban nem. Lásd: Committee of experts on Human Rights Dimensions of automated data processing and different forms of artificial intelligence, *Study on forms of liability and jurisdictional issues relating to the application of civil and administrative law in matters of defamation in the member states of the Council of Europe*, Council of Europe Study, DGI(2019)04, 24. o. Lásd még ezzel kapcsolatban: Bouthinon-Dumas, H., De Beaufort, V., Jenny, F., Masson A., *Stratégie d'instrumentalisation juridique et concurrence*, Larcier, 2013, 37. o.

⁵⁸ Egyes jogrendszerek olyan mechanizmusokat írnak elő az ilyen típusú peres stratégiák megelőzésére, mint például a *forum non conveniens* szabály a common law-ban.

⁵⁹ Lásd e tekintetben: 2017. október 17-i Bolagsupplysningen és Ilsjan ítélet (C-194/16, EU:C:2017:766, 41. pont).

⁶⁰ Ugyanez vonatkozik például a szállítók közötti kartellból eredő károk esetére is. Ugyanis igen gyakran előfordul, hogy amennyiben az anyavállalat tárgyal az alapanyagok beszerzéséről, azt általában a leányvállalatok fizetik, amelyek adott esetben nem állnak 100%-os tulajdonban. Az e kartellból eredő többletköltségek ezért az anyavállalat könyvelése helyett a leányvállalatok könyvelésében jelennek meg. Ennélfogva az anyavállalatok vagy az egyes leányvállalatok is lehetnek károsultak attól függően, hogy valamely csoport milyen módon szervezi meg a beszerzéseit.

66. *Harmadszor*, nem igazán világos, hogy a mozaikos megközelítés ténylegesen ellentétes-e az 1215/2012 rendelet által követett célokkal. Ahogyan ugyanis azt a Bíróság a Bolagsupplysningen és Ilsjan ítéletben hangsúlyozta, a jogellenes károkozásra vagy jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekményre vonatkozó, az 1215/2012 rendelet 7. cikkének 2. pontjában rögzített különös joghatósági szabály nem arra irányul, hogy a leggyengébb fél részére megerősített védelmet biztosítson.⁶¹ Ennek megfelelően – főszabály szerint – nincs jelentősége annak, hogy a mozaikos megközelítés alkalmazása potenciálisan hátrányosan érintheti az egyik felet.

67. Ami konkrétan az 1215/2012 rendelet joghatósági szabályai által követett három célkitűzést illeti, a jogbiztonság 1215/2012 rendelet (15) preambulumbekzdésében rögzített célját illetően megjegyezhető, hogy a Bíróság úgy véli, e cél akkor teljesül, ha az alperes képes az alkalmazott kritérium alapján meghatározni, hogy mely bíróság előtt perelhető. Ebből a szempontból rá lehet mutatni arra – amint azt a High Court of Australia egy elvi jelentőségű határozatban, a Dow Jones és Company Inc v Gutnick határozatban kiemelte –, hogy amennyiben valamely személy úgy dönt, hogy az összes tagállamból „elérhető” tartalmat tesz közzé az interneten, számíthat arra, hogy bármelyik ilyen tagállamban perelhető.⁶²

68. Mindazonáltal igaz, hogy a Bíróság a 2021. május 12-i Vereniging van Effectenbezitters ítéletében (C-709/19, EU:C:2021:377, 34. és azt követő pontok) minden más megfontolással – így az 1215/2012 rendelet 7. cikke 2. pontjának szövegére vonatkozó megfontolással – szemben láthatóan nagyobb jelentőséget tulajdonított a jogbiztonság célkitűzésének. Ebben az ítéletben ugyanis – amely a részvényesek által információhiány miatt elszenvedett kár megtérítése iránti keresetekre vonatkozott – a Bíróság kizárólag azzal az indokkal utasította el azt az érvet, amely szerint valamely társaság számíthat arra, hogy a részvényesei értékpapírszámlái vezetésének helyén perelhető, hogy a részvényesek számláinak székhelyére és elhelyezkedésére vonatkozó kritériumok nem teszik lehetővé a kibocsátó társaság számára, hogy előre láthassa azon bíróságok joghatóságának meghatározását, amelyek előtt perelhető, ami ellentétes lenne az 1215/2012 rendelet (16) preambulumbekzdésében említett azon céllal, hogy a jogbiztonság elvének biztosítása érdekében elkerüljék annak lehetőségét, hogy az alperest olyan tagállam bírósága előtt pereljék, amelyre észszerűen nem számíthatott. A Bíróság álláspontja szerint a kiszámíthatóság célja megköveteli, hogy az említett ügyben szereplőhöz hasonló, tőzsdén jegyzett társaság esetében, a kár felmerülését illetően kizárólag az olyan tagállam bíróságainak joghatósága legyen megállapítható, amelyben e társaság a tőzsdén való jegyzése érdekében eleget tett a jogszabályon alapuló közzétételi kötelezettségeknek. Így az ilyen társaság csak e tagállamokban láthatja észszerűen előre a befektetési piac fennállását és a felelősségének felmerülését.

69. Számomra azonban úgy tűnik, hogy ez a megoldás közvetetten nem kérdőjelezi meg a mozaikos megközelítést. Ha egyrészt – akár csak hozzávetőlegesen⁶³ – úgy lehet tekinteni, hogy valamely tőzsdén jegyzett társaság befektetési piaca a jegyzésének helyén található, a vélemény tekintetében a földrajzi „piacot” e vélemény elérhetősége határozza meg. Másrészt megjegyzendő, hogy a Vereniging van Effectenbezitters ítéletben alkalmazott megoldás és az értékpapírok kibocsátásának helye szerinti bíróságok joghatósága – amely az alperes lakóhelye szerinti, az 1215/2012 rendelet 4. cikkében előírt joghatóságból ered – együttesen azt eredményezi, hogy főszabály szerint az olyan tagállamok bíróságainak joghatóságát kell megállapítani, amelyek joga a

⁶¹ Lásd e tekintetben: 2017. október 17-i Bolagsupplysningen és Ilsjan ítélet (C-194/16, EU:C:2017:766, 39. pont).

⁶² Lásd: Dow Jones and Company Inc v Gutnick [2002] HCA 56; 210 CLR 575.; 194 ALR 433; 77 ALJR 255 (2002. december 10.), 39. pont („akik tájékoztatást tesznek közzé a világhálón, ezt annak tudatában teszik, hogy az általuk rendelkezésre bocsátott információ földrajzi korlátozás nélkül mindenki számára hozzáférhető”).

⁶³ Ez annak figyelmen kívül hagyása mellett történik, hogy ugyanazon társaság bizonyos részvényei nem jegyezhetők vagy értékesíthetők azon az értéktőzsdén kívül, amelyen azokat jegyzik.

jogvitára alkalmazandó. Ebben az értelemben ez a megoldás megfelel a megbízható működés 1215/2012 rendelet (16) preambulumbekzdésében foglalt céljának. Ezzel szemben a becsületsértési ügyekben az alkalmazandó jog az olyan különböző tagállamok joga lehet, amelyekben az üzenet hozzáférhető. Álláspontom szerint döntő különbségről van szó, mivel ha a becsületsértési ügyekben mellőzni kellene a mozaikos megközelítést, előfordulhatna, hogy a felperest megfosztják annak lehetőségétől, hogy az olyan tagállamok bíróságai előtt indítson keresetet, amelyekben a szóban forgó üzenet hozzáférhető volt, ekként pedig annak lehetőségétől, hogy a különböző releváns jogok alkalmazására és valamennyi szükséges ténybeli értékelés elvégzésére legalkalmasabb bíróságok előtt indítson keresetet.

70. Mindenesetre úgy tűnik, hogy a mozaikos megközelítés nem eredményezhet például a károsult érdekeinek központja kritériumának alkalmazásából eredő eredménynél kevésbé előrelátható eredményt.⁶⁴ Kétségtelen, hogy a nem gazdasági szereplők esetében az ilyen kritérium alkalmazása egyszerűnek tűnhet, mivel ez többé-kevésbé megfelel annak a helynek, ahol a károsult életének és szociális tevékenységének központja található. Mindazonáltal e kritérium alkalmazása sokkal összetettebbnek tűnik a gazdasági szereplők esetében,⁶⁵ mivel különböző elképzelések léteznek a társaságok „érdekeinek” mibenlétét illetően, amint azt a részvényesek elsőbbsége és a tulajdonosok elmélete közötti megközelítésbeli eltérés is mutatja.⁶⁶

71. E kérdés megoldása érdekében az észszerűség azt követelné meg, hogy a jogi személyek esetében az „érdekek központjának” fogalma a bejegyzésük helyének feleljen meg, különösen mivel egyrészt a becsületsértés valamely személy (és nem a termékei) becsületét, méltóságát és jóhírnevét sérti, másrészt pedig a jóhírnevében okozott kár hatása a könyvelésben fog jelentkezni.⁶⁷ Ez a szabály tehát a jogbiztonság elvének megfelelően lehetővé tette volna a szóban forgó jogi személyt érintő minden kiadvány szerzője számára, hogy előre lássa e kapcsoló tényező alkalmazásának eredményét, mivel a gazdasági szereplő székhelyének vagy lakóhelyének megjelölése könnyen fellelhető, tekintettel arra, hogy annak megemlítését különböző uniós jogi eszközök kötelezővé tették.

72. A Bíróság ehelyett úgy ítélte meg, hogy „noha valamely jogi személy érdekeinek központja megegyezhet a létesítő okirat szerinti székhelyével abban az esetben, ha az e székhely szerinti tagállamban gyakorolja tevékenységeinek összességét vagy túlnyomó részét, és ha az általa ott élvezett jóhírnév ennek következtében jelentősebb, mint bármely más tagállamban, de az említett

⁶⁴ E tekintetben megjegyezhető, hogy a kiszámíthatóság célkitűzése az állítólagosan becsületsértő tartalom szerzőjére és az e tartalomban megnevezett személyre egyaránt vonatkozik. Lásd például: 2017. október 17-i Bolagsupplysningen és Ilsjan ítélet (C-194/16, EU:C:2017:766, 35. pont).

⁶⁵ Közelebbről: egy konkrét hely meghatározása még inkább kiszámíthatatlan lehet például akkor, ha a becsületsértés nem a cégnevet, hanem a társaság által használt számos védjegy egyikét érinti. Kérdésként vetődhet fel egyrészt az, hogy a cégnévtől eltérően valamely védjegy a személyiségi jogok körébe tartozik-e. Másrészt, ha ez lenne a helyzet, hogyan lehet alkalmazni az érdekek központjára vonatkozó kritériumot abban az esetben, ha azonos árukat különböző országokban, különböző védjegyekkel ellátva értékesítenek? Azt a következtetést kell-e ebből levonni, hogy az egyes védjegyeknek külön-külön érdekközpontjaik vannak, annak ellenére, hogy a Bíróság korábban az érintett társaság érdekeinek központja mellett érvelt?

⁶⁶ Lásd például: Rönnegard, D., & Craig Smith, N., „Shareholder Primacy vs. Stakeholder Theory: The Law as Constraint and Potential Enabler of Stakeholder Concern”, in Harrison, J. S., Barney, J., Freeman, R., & Phillips, R., (szerk.), *The Cambridge Handbook of Stakeholder Theory*, CUP, Cambridge, 2019, 117–131. o.; franciául: Tchotourian, I., „Doctrine de l'entreprise et école de Rennes: La dimension sociale, politique et philosophique des activités économiques affirmée – Présentation d'un courant de pensée au service de l'homme”, in: Champaud, C. (szerk.), *L'entreprise dans la société du 21e siècle*, Larcier, Brüsszel, 2013, 131–174. o.

⁶⁷ Például a Bíróság a 2015. május 21-i CDC Hydrogen Peroxide ítéletben (C-352/13, EU:C:2015:335, 52. és 53. pont) megállapította, hogy a „mesterségesen megnövelt ár miatt fizetett többletköltség képezte kárt illetően [a kár bekövetkezésének helye] a sérült székhelyén található.”

székhely elhelyezkedése ezen elemzés keretében önmagában nem számít döntő szempontnak.”⁶⁸ Relevanciával az a hely bír, ahol „az érintett jogi személy gazdasági tevékenységét elsődlegesen végzi”.⁶⁹

73. Társaságok esetében a gazdasági tevékenység fogalma természetesen némiképp homályos. Azt legalább kétféleképpen lehet érteni, jelesül kereskedelmi szempontból úgy, hogy az azt a helyet jelöli, ahol valamely gazdasági szereplő az értékesítéseinek többségét végzi (anélkül, hogy vitába bocsátkoznánk arról, hogy e tekintetben a haszon vagy a forgalom minősül-e releváns mutatónak, mivel különösen egy nagyprojektet világszerte teljesítő társaság esetében ez rendszeresen változhat),⁷⁰ vagy iparibb szempontból úgy, hogy az azt a helyet jelöli, ahol a jogi személy számára a tevékenységének végzéséhez szükséges pénzügyi, emberi és műszaki erőforrások egyesülnek, és azokat az értékesített áruk vagy szolgáltatások előállításához felhasználják.⁷¹ A jóhírnév ugyanis hatással lehet azokra a kapcsolatokra, amelyekben a gazdasági szereplő nemcsak ügyfeleivel, hanem valamennyi érdekelt féllel (részvényesekkel, hitelezőkkel, szállítókkal, munkavállalókkal stb.) állhat. Például a jóhírnév közvetlen hatással lehet a vállalkozás azon képességére, hogy pénzeszközöket mozgósítson a pénzpiacokon,⁷² vagy hogy beszerzést eszközöljön.

74. E kritérium alkalmazása szükségszerűen egyéb gyakorlati nehézségekbe is ütközik. Függetlenül ugyanis a gazdasági tevékenység fogalma értelmezésének módjától, a joghatósággal rendelkező bíróság alperes általi, ezen az alapon történő meghatározásához szükséges információk a magánszemélyek esetében a 2016/679 rendelet⁷³, a társaságok esetében pedig bizonyos mértékig üzleti titoktartási kötelezettség hatálya alá tartoznak.⁷⁴ A gyakorlatban tehát kérdésként vetődhet fel, hogy az alperes számára a joghatósággal rendelkező bíróságok meghatározása az érdekek központjának szempontja alapján legalább olyan nehéz lesz-e, mint a mozaikosság elve alapján.

75. Ami a párhuzamos eljárások lehetősége (az érintett bíróságok és a jogvita közötti szoros kapcsolat biztosítása vagy az igazságszolgáltatás megbízható működésének előmozdítása érdekében történő) minimalizálásának célkitűzését illeti, úgy tűnik, a Bíróság álláspontja eddig az

⁶⁸ 2017. október 17-i Bolagsupplysningen és Ilsjan ítélet (C-194/16, EU:C:2017:766, 41. pont).

⁶⁹ 2017. október 17-i Bolagsupplysningen és Ilsjan ítélet (C-194/16, EU:C:2017:766, 43. pont). E tekintetben rá kell mutatni arra, hogy úgy tűnik, a Bíróság az „érdekek központja” fogalmának más jelentést tulajdonít, mint amelyet például az uniós jogalkotó a fizetéseketlenégi eljárásról szóló, 2015. május 20-i (EU) 2015/848 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2015. L 141., 19. o.; helyesbítés: HL 2016. L 349., 40. o.) 3. cikkének (1) bekezdésében elfogadott. E rendelkezés ugyanis a „fő érdekeltségek központjának” fogalmát úgy határozza meg, hogy az „az a hely, ahol az adós érdekeltségeinek kezelését rendszeresen végzi, és ez harmadik személy részéről megállapítható.”

⁷⁰ Bár ebből a szempontból nagy a kísértés, hogy a társaság érdekei központjának azt a helyet tekintsük, ahol a társaság a legnagyobb nyereséget éri el, mivel a társaságnak a túlélés érdekében fedeznie kell a költségeit, úgy vélem, hogy az érdekek központja inkább az a hely, ahol a társaság a legnagyobb kereskedelmi árrést (az eladott áruk beszerzési értékével csökkentett árbevétel) éri el. Ezenkívül kérdésként vetődhet fel, hogy a jogi személy érdekeinek központját mikor, a kár bekövetkeztének időpontjában vagy a keresetindítás időpontjában kell-e értékelni.

⁷¹ A Bíróság a 2017. október 17-i Bolagsupplysningen és Ilsjan ítéletének (C-194/16, EU:C:2017:766) 42. pontban láthatóan azt sugallja, hogy az ügy körülményei között az állítólagos károsult érdekeinek központja Svédországban volt, mivel tevékenységének nagyobb részét ott végezte. A Bíróság azonban nem részletezte, hogy „tevékenység” alatt a felperes ügyfeleire vagy az azok igényeinek kielégítése céljából alkalmazott termelési eszközökre kíván-e utalni.

⁷² Guimaraes, G., „The Corporate Ad; Wall Street’s Supersalesman”, *Industry Week*, 1985. június 10.; Boistel, P., „La réputation d’entreprise: un impact majeur sur les ressources de l’entreprise”, *Management & Avenir*, 17. kötet, 3. sz., 2008, 9–25. o.

⁷³ A természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2016. április 27-i (EU) 2016/679 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2016. L 119., 1. o.; helyesbítések: HL 2016. L 119., 1. o.; HL 2018. L 127., 2. o.; HL 2021. L 74., 35. o.).

⁷⁴ Még ha bizonyos gazdasági információkat a meghatározott típusú vállalkozások éves pénzügyi kimutatásairól, összevont (konszolidált) éves pénzügyi kimutatásairól és a kapcsolódó beszámolókról, a 2006/43/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 78/660/EGK és a 83/349/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2013/34/EU irányelv (HL 2013. L 182., 19. o.) által bizonyos társaságokkal szemben előírt közzétételi kötelezettség miatt nyilvánosságra is hoznak, az az átlagos személy, aki a szóban forgó társasággal kapcsolatban hozzászólásokat tett közzé, nehézségekbe ütközhet ezen információknak a társaság érdekei központjának kikövetkeztetése céljából történő értelmezése során.

volt, hogy az olyan kritérium alkalmazása, amely azt eredményezi, hogy az ilyen típusú ügyekre különböző tagállamokban több bíróság rendelkezik joghatósággal, mindaddig nem okoz problémát, amíg az alkalmazott kritérium a bekövetkező kár értékelésére leginkább alkalmas bíróságok számára biztosít joghatóságot. Ez az álláspont ugyanis megfelel az igazságszolgáltatás megbízható működése 1215/2012 rendelet (16) preambulumbeközdésében említett célkitűzésének, amely az alperes lakóhelye szerinti bíróságok joghatóságától való eltérést indokolja.⁷⁵

76. Megjegyezhető például, hogy a Bíróság a 2013. október 3-i Pinckney ítélet (C-170/12, EU:C:2013:635) 43. pontjában, miután utalt az igazságszolgáltatás megbízható működésének céljára, megállapította, hogy az olyan különböző tagállamok bíróságai, amelyekben az állítólagos kár bekövetkezhetett vagy bekövetkezhet, joghatósággal rendelkeznek a szerzői vagyoni jog állítólagos megsértése miatt indított kártérítési keresetek elbírálására, feltéve hogy a tagállam, melynek területén e bíróság található, védelemben részesíti a felperes által hivatkozott vagyoni jogokat.⁷⁶

77. Hasonlóképpen, a Bíróság a 2019. július 29-i Tibor-Trans ítélet (C-451/18, EU:C:2019:635) 33. és 34. pontjában megállapította, hogy úgy kell tekinteni, hogy az olyan különböző tagállamok bíróságai, amelyek területén a jogsértés által érintett piac található, és amelyekben a károsult állítólagosan kárt szenvedett, joghatósággal rendelkeznek az EUMSZ 101. cikk szerinti jogsértésekkel okozott károk megtérítése iránti keresetek elbírálására. A Bíróság ezt követően hozzátette, hogy „[e]z a megoldás ugyanis eleget tesz a joghatósági szabályokkal kapcsolatos, a közelségre és kiszámíthatóságra vonatkozó célkitűzésnek, mivel egyrészt az érintett piac szerinti tagállam bíróságai vannak a legmegfelelőbb helyzetben a kártérítés iránti ilyen kérelmek elbírálására, másrészt pedig a versenyellenes magatartást tanúsító gazdasági szereplő észszerűen számíthat arra, hogy azon hely bíróságai előtt perlik, ahol a magatartásával a tisztességes versenyre vonatkozó szabályokat megsértette.”

78. Végül a Bíróság a 2019. szeptember 5-i AMS Neve és társai ítéletének (C-172/18, EU:C:2019:674) 56. és 57. pontjában először megállapította, úgy kell tekinteni, hogy az olyan különböző tagállamok bíróságai, amelyek területén a hirdetésekkel vagy értékesítési ajánlatokkal célzott fogyasztók vagy kereskedők található, joghatósággal rendelkeznek a bitorlási keresetek elbírálására, majd pontosította, hogy ezt megoldást „támasztja alá” az, hogy e bíróságok a jogvita tárgyához való közelségük és a könnyebb bizonyításfelvétel miatt a legalkalmasabbak az ügy elbírálására.

79. Ebben az összefüggésben – amellett, hogy nem vagyok meggyőződve arról, hogy a mozaikos megközelítés ellentétes az 1215/2012 rendelet célkitűzéseivel – arról sem vagyok meggyőződve, hogy az „egyetlen joghatóság szabályát” igazoló többi kapcsoló tényező valamelyikének (például az alperes lakóhelyének, a kárt okozó esemény bekövetkezése helyének vagy az érdekek

⁷⁵ Lásd e tekintetben például: 2014. június 5-i Coty Germany ítélet (C-360/12, EU:C:2014:1318, 48. pont); 2015. szeptember 10-i Holterman Ferho Exploitatie és társai ítélet (C-47/14, EU:C:2015:574, 73. pont). Igaz, hogy a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a kéresemény bekövetkezése helyének kritériuma nem értelmezhető olyan mértékben kiterjesztő módon, hogy bármilyen olyan helyet magában foglaljon, ahol megjelenhetnek az olyan cselekmény hátrányos következményei, amely egy másik helyen már ténylegesen bekövetkezett kárt okozott. A Bíróság azonban azért tette ezt az észrevételt, hogy ne más tagállamok olyan bíróságainak joghatóságát zárja ki, amelyek területén a kárt okozó esemény szintén káros következményekkel járt volna, hanem azon hely bíróságainak joghatóságát zárja ki, ahol a károsult egy másik államban bekövetkezett és általa eredetileg elszenvedett kárt követően állítólagosan kárt szenvedett. Lásd: 1995. szeptember 19-i Marinari ítélet (C-364/93, EU:C:1995:289, 14. és 15. pont); 2020. július 9-i Verein für Konsumenteninformation ítélet, C-343/19, EU:C:2020:534, 27. és 28. pont); 2018. július 5-i flyLAL-Lithuanian Airlines ítélet (C-27/17, EU:C:2018:533, 32. pont).

⁷⁶ E tekintetben megjegyezhető, hogy amennyiben – amint arra a Bíróság ezen ítélet 39. pontjában rámutat – a szerzői vagyoni jogok a területiség elvének vannak alávetve, ennek az az oka, hogy e jogok nem teljes mértékben harmonizáltak, így eltérő szabályozás alá tartoznak. Ebből a szempontból a szerzői jog helyzete tehát nem különbözik a személyiségi jogok, különösen a becsületsértéssel szembeni védelemhez való helyzetétől.

központjának) az alkalmazása olyan bíróságok kijelöléséhez vezet, amelyek szükségszerűen *a legalkalmasabbak* valamely tartalom becsületsértő jellegének, valamint az ebből eredő kár mértékének az értékelésére.

80. Természetesen számos olyan eset létezhet, amelyben valamely tartalom becsületsértő jellege aligha lehet kétséges. Ez azonban nem fedheti el azt a körülményt, hogy a tartalom becsületsértő jellege tagállamonként eltérő megítélés alá eshet. Példaként említhető az olyan cikk, amely bizonyos visszaélészerű kereskedelmi vagy adójogi gyakorlatokat hamisan ró egy adott társaság terhére; az e cikkel közvetített üzenet eltérő megítélés alá eshet és az egyik tagállamban a másik tagállamhoz képest eltérő hatást gyakorolhat.⁷⁷

81. Az interkulturális párbeszéd e klasszikus problémáján kívül (amely például magyarázatul szolgál arra, hogy a vállalkozások miért dolgoznak ki tagállamonként eltérő marketingstratégiát) a becsületsértésre vonatkozó jogszabályok harmonizációjának hiánya is a mozaikosság elvének fenntartását igazolja. Igaz, hogy valamennyi tagállam elfogadott becsületsértés ellenes jogszabályokat, de e jogszabályok tartalma, alkalmazásának módja, és nem utolsósorban a kártérítés számszerűsítésének módja tagállamonként jelentősen eltérhet, és gyakran az adott jogi kultúrában fennálló alapvető eltéréseket tükrözi.⁷⁸

82. Következésképpen – amint arra a Bizottság rámutat –, a felperesnek jogos érdeke fűződhet ahhoz, hogy az érdekeinek központja szerinti bíróságtól eltérő bírósághoz forduljon, még akkor is, ha ez korlátozza a javára megítélhető kártérítés összegét. Egyrésztől – mivel a magánélet és a személyiségi jogok megsértése a 864/2007 rendelet hatályán kívül esik – az alkalmazandó jogot az egyes joghatósággal rendelkező bíróságok tagállamában alkalmazandó nemzetközi magánjogi szabályok alapján kell meghatározni, amelyek lényegesen eltérhetnek egymástól.⁷⁹ Másrésztől, valamely gazdasági szereplő az olyan tagállamok bíróságaihoz fordulhat, amelyekben arra törekszik, hogy továbbfejlessze gazdasági tevékenységét, semmint azon tagállam bíróságaihoz, amelyben már megszilárdult jóhírnévvel rendelkezik, pontosan amiatt, hogy jóhírneve révén már védelemben részesül a legdurvább becsületsértésekkel szemben, vagy amiatt, hogy remélheti, hogy az e piacon hozott ítéletből előnyt húzhat, azzal, hogy a helyi bíróság által hozott határozat összességében nagyobb figyelmet kap a médiától ebben a tagállamban, mint amilyet azon tagállam bíróságai által hozott határozat kapna, ahol érdekeinek központja található.⁸⁰

83. Annak megállapítása, hogy – amint azt a mozaikos megközelítés ellenzői teszik – a kártérítési kereseteket egyetlen bíróságnál kellene összpontosítani, hajlamos figyelmen kívül hagyni azt, hogy jelenleg a tagállamok becsületsértésre vonatkozó jogszabályai és az alkalmazandó jog meghatározásának szabályai sem összehangoltak.

⁷⁷ A társaság jóhírneve egyes adózási gyakorlatok miatti sérelmének kockázatáról lásd például: Pwc, *Tax Strategy and Corporate Reputation: A Business Issue*, 2013.

⁷⁸ A Bizottság a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre vonatkozó javaslatában (COM(2010) 748 final) megjegyezte, hogy „a becsületsértési [ügyek] [...], amikor az egyéni követelések tárgya a magánlethez való jog vagy a személyiségi jogok média általi megsértése [...] kimondottan érzékeny ügyek, és a tagállamok eltérő megközelítéseket fogadtak el azzal kapcsolatban, hogyan biztosítsák az összhangot az érintett különféle alapvető jogokkal, így az emberi méltósághoz, a magán- és családi élet tiszteletben tartásához, a személyes adatok védelméhez, valamint a véleménynyilvánítás és a tájékozódás szabadságához való joggal.” Hasonlóképpen, Corneloup professzor és Muir Watt professzor szerint a véleménynyilvánítás szabadsága és a magánélet védelme biztosításának helye egymásnak igencsak ellentmondó jogi kultúrák tárgyát képezi. Corneloup, S., Muir Watt, H., „Le for du droit à l’oubli”, *Rev. Crit. DIP*, 2018, 296. o. Lásd még: Kramberger Škerl, J., „Jurisdiction in On-line defamation and Violations of Privacy: In search of a Right Balance”, *LeXonomica*, 9. kötet, 2. sz., 2017, 90. o.

⁷⁹ Lásd e rendelet 1. cikke (2) bekezdésének g) pontját.

⁸⁰ A jóhírnév az egyik legfontosabb tényező az új piacra történő belépés esetén, de nem feltétlenül mutatkozik meg azonnal az értékesítési volumen növekedésében. A jogi kommunikációs stratégiák kérdéséről lásd: Bouthinon-Dumas, H., Cheynel, N., Karila-Vaillant, Ch. és Masson, A., *Communication juridique et judiciaire de l’entreprise*, Larcier, 2015, 323. és azt követő oldalak.

84. Az e területekre vonatkozó összehangolás hiányában ugyanis azoknak a bíróságoknak, amelyek kizárólagos joghatósággal rendelkeznek a kár egészének elbírálására, a kártérítési keresetek elbírálása során minden olyan tagállam jogát alkalmazniuk kell, ahol az állítólagos kár bekövetkezhetett. Ebből az következik, hogy mindegyik tagállam esetében főszabály szerint figyelembe kell venniük az alkalmazandó jogot, a károsultat ezen a területen megillető jöhírnevet, valamint az üzenet ezen államok nyilvánossága általi megítélését.⁸¹

85. Ebben az összefüggésben valóban úgy tekinthető-e, hogy egy azonosított (vagy azonosítható) tagállam joghatósággal rendelkező egyetlen bírósága alkalmasabb lenne az ilyen értékelés elvégzésére?⁸² Nem kellene-e inkább úgy tekinteni, hogy a több, joghatósággal rendelkező bíróság létezése a szubszidiaritás elvének megfelelően a felpereseket azzal kapcsolatban megillető jog elkerülhetetlen következménye, hogy jogvitájukat olyan bíróságok bírálják el, amelyek – mivel az egyes tagállamok területéhez a legközelebb állnak – a legalkalmasabbak arra, hogy minden ténybeli értékelést elvégezzenek, azzal, hogy az egyes tagállamok becsületsértésre vonatkozó jogszabályai különbözőek és kulturálisan érzékenyek az egyes államok önálló jogi hagyományainak szempontjából?⁸³

86. Természetesen a kiszámíthatóság célkitűzését is figyelembe kell venni, álláspontom szerint azonban a Bíróság éppen e célkitűzésnek az igazságszolgáltatás megbízható működésének célkitűzésével szembeni mérlegelését követően fogadta el a mozaikos megközelítést.⁸⁴

87. Végezetül, a mozaikos megközelítés mellőzését megelőzően mindenképpen gondoskodni kell arról, hogy ne legyen más, az ítélkezési gyakorlat ilyen teljes megváltozásánál kevésbé messzemenő megoldás. E tekintetben ugyanis kevésbé radikálisnak tűnhet a mozaikos megközelítés és az uniós jog által bizonyos területeken előírt, úgynevezett „fókuszálásra vonatkozó kritérium” megközelítésnek az egyszerű egymással ötvözése.⁸⁵

88. E kritérium szerint ahhoz, hogy valamely tagállam bíróságai joghatósággal rendelkezzenek, a szóban forgó tartalomnak nem pusztán elérhetőnek kell lennie az interneten, hanem az is szükséges, hogy a kiadvány kifejezetten az érintett tagállam területére irányuljon. E kritérium alkalmazása segítene biztosítani, hogy kizárólag a kiadvány által konkrétan címzett tagállamok bíróságai legyenek jogosultak joghatóságukat az 1215/2012 rendelet 7. cikkének 2. pontja alapján megállapítani. Ez – az e rendelkezés által elérni kívánt célkitűzésekkel összhangban – lehetővé

⁸¹ Lásd e tekintetben: Bogdan, M., „Regulation Brussels Ia and Violations of Personality Rights on the Internet”, *Nordic Journal of International Law*, 87. kötet, 2018, 219. o.

⁸² E tekintetben tisztelettel ellenzem azt az érvet, amelyet a Bíróság a 2011. október 25-i eDate Advertising és társai ítélet (C-509/09 és C-161/10, EU:C:2011:685) 46. pontjában felhoz, amelynek értelmében műszakilag nem mindig lehetséges meghatározni azoknak a számát, akik megtekintették az üzenetet, vagy legalábbis ezen érv számomra idejét múltnak tűnik. A honlapok tulajdonosai ugyanis a marketingpolitikájuk finomítása érdekében általában ilyen eszközöket, például Google Analyticset használnak. Kétségtelen, hogy a gyűjtött adatok bizonyos fokú hozzáférhetőséget mutatnak, mivel például egyes felhasználók proxyszervert használhatnak. Mindazonáltal az említett tulajdonosok előnyben részesítik ezeket az eszközöket, ami azt látszik bizonyítani, hogy azokat a piaci szereplők relevánsnak tekintik. Például a Wikipedia szerint a Google Analyticset több mint 10 millió internetes oldal, azaz a világpiac több mint 80%-a használja. Egyébiránt számomra úgy tűnik, hogy az ezen eszközök használatából eredő hozzáférhetőség nem nagyobb mértékű, mint amelyet más mennyiségmeghatározási módszerek mutathatnak. A Bíróság mindenesetre azóta már elismerte az internetfelhasználók földrajzi helyének meghatározhatóságát. (lásd: 2019. szeptember 24-i Google [A linkek törlésének területi hatálya] ítélet (C-507/17, EU:C:2019:772, 73. pont).

⁸³ Az 1215/2012 rendelet (21) preambulumbekzdése úgy szól, hogy e rendelet célja, hogy a párhuzamos eljárások lehetőségét elkerülje. Az „elkerül” ige használatából az következik, hogy a párhuzamos eljárások lehetősége mindazonáltal fennállhat, különösen akkor, ha ez az említett rendelet által követett egyéb célok eléréséhez szükséges. Ezenkívül e preambulumbekzdés elhelyezkedéséből egyértelműen kitűnik, hogy ezt a célkitűzést a perfüggőségre és a kapcsolódó eljárásokra vonatkozó szabályoknak kell végrehajtaniuk.

⁸⁴ Lásd: 1995. március 7-i Shevill és társai ítélet (C-68/93, EU:C:1995:61, 31. pont).

⁸⁵ Lásd például: 2011. július 12-i L'Oréal és társai ítélet (C-324/09, EU:C:2011:474, 65. pont); 2012. június 21-i Donner ítélet (C-5/11, EU:C:2012:370, 27. pont); 2012. október 18-i Football Dataco és társai ítélet (C-173/11, EU:C:2012:642, 39. pont).

tenné a joghatósággal rendelkező bíróságok számának csökkentését, és bizonyos fokú jogbiztonságot biztosítana, ugyanakkor azt is biztosítaná, hogy a bíróságok és a jogvita között szoros kapcsolat áll fenn, ekként pedig garantálná az igazságszolgáltatás megbízható működését.

89. Kétségtelen, hogy a Bíróság a 7. cikk 2. pontjának alkalmazását illetően általánosságban azzal az indokkal utasította el a fókuszálásra vonatkozó kritérium alkalmazását, hogy a 44/2001 rendelet 15. cikke (1) bekezdésének c) pontjával (jelenleg az 1215/2012 rendelet 17. cikke (1) bekezdésének c) pontjával) ellentétben a 44/2001 rendelet 5. cikkének 3. pontja (jelenleg az 1215/2012 rendelet 7. cikkének 2. pontja) nem követeli meg, hogy a szóban forgó tevékenység az eljáró bíróság tagállamát „célozza meg”.⁸⁶

90. Mindazonáltal megjegyezhető először is az, hogy az, hogy az 1215/2012 rendelet 7. cikkének 2. pontja nem írja elő ilyen feltétel alkalmazását, nem jelenti azt, hogy az bizonyos körülmények között ne lehetne releváns a kár bekövetkezése helyének meghatározása szempontjából. Például megjegyezhető, hogy a Bíróság a Bolagsupplýsningen és Ilsjan ítélet 42. pontjában arra utal, hogy a szóban forgó internetes oldal célja az volt, hogy azt egy adott tagállamban lakó személyek megértsék, ami arra enged következtetni, hogy a Bíróság álláspontja szerint legalábbis becsületsértési ügyekben a joghatóság meghatározása során figyelembe kell venni az egyes tagállamok piacaira irányuló fókuszot.

91. Másodsor, ami a védjegybitorlást illeti, a 207/2009/EK rendelet⁸⁷ 97. cikkének (5) bekezdése – amely a védjegybitorlás tekintetében eltérő joghatósági szabályt állapít meg – nem utal olyan feltételre, amelynek értelmében ahhoz, hogy valamely tagállam bírósági joghatósággal rendelkezzen, a szóban forgó internetes oldalnak azt a célt kell szolgálnia, hogy a tevékenység e tagállam felé irányuljon. Mindazonáltal az ilyen esetekben fennálló joghatóság megállapítása céljából a Bíróság nemrégiben kifejezetten figyelembe vette azt a körülményt, hogy a szóban forgó online tartalom – hirdetések és értékesítési ajánlatok – egyes tagállamok fogyasztói számára nem csak hozzáférhetőek voltak, hanem e fogyasztókat célozták.⁸⁸

92. Harmadszor, a televíziós műsorok sugárzását illetően az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) a 44/2001 rendelet tartalmának vizsgálatát követően megállapította, hogy Svédország megsértette az Emberi Jogok Európai Egyezményének 6. cikkét azáltal, hogy lényegében azon az alapon, hogy amennyiben egy televíziós műsorszámot – bár Svédországon kívül elérhető volt – a svéd közönség számára gyártottak, az államnak ténylegesen biztosítania kellett volna a bírósághoz forduláshoz való jogot az olyan személy számára, akit a szóban forgó televíziós program állítólagosan becsületében sértett.⁸⁹ Ennélfogva úgy tűnik, hogy az EJEB álláspontja szerint ezen államoknak azzal az egyetlen feltétellel kell biztosítaniuk a becsületsértéssel érintett személyek számára a bírósághoz fordulás lehetőségét, hogy az üzenetet ezen állam lakosaihoz címezték.

93. A fentiek alapján tehát úgy tekinthető, hogy a fókuszálásra vonatkozó kritérium alkalmazása a Bíróság ítélkezési gyakorlatában adott esetben kevésbé radikális változást jelent, mint a mozaikos megközelítés egyszerű elhagyása vagy egyébként történő mellőzése. Ennek az is előnye, hogy

⁸⁶ 2013. október 3-i Pinckney ítélet (C-170/12, EU:C:2013:635, 42. pont); 2015. január 22-i Hejduk ítélet (C-441/13, EU:C:2015:28, 33. pont).

⁸⁷ A közösségi védjegyről szóló, 2009. február 26-i 207/2009/EK tanácsi rendelet (kodifikált változat) (HL 2009. L 78., 1. o.). Ezt a rendeletet felváltotta az európai uniós védjegyről szóló, 2017. június 14-i (EU) 2017/1001 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2017. L 154., 1. o.), amely 125. cikke (5) bekezdésének szövege lényegében megegyezik a 207/2009/EK rendelet 97. cikke (5) bekezdésének szövegével.

⁸⁸ 2019. szeptember 5-i AMS Neve és társai ítélet (C-172/18, EU:C:2019:674, 56. és 65. pont).

⁸⁹ EJEB, 2016. március 1., Arlewin kontra Svédország ítélet, CE:ECHR:2016:0301JUD002230210.

kizárja a joghatóság egy másik tagállam bíróságai által történő megállapítását abban az esetben, ha csak csekély kapcsolat állt fenn a szóban forgó internetes kiadvány és ebből eredően a felperes által állítólagosan elszenvedett kár között, vagy ha a felperes az interneten történő közzététel műszaki tényéből kíván hasznot húzni, hogy az eljárását kedvezőbb helyen indíthassa meg. Egyébiránt az ilyen kritérium alkalmazása – amelyet az 1215/2012 rendelet 7. cikke 2. pontjának szövege kifejezetten nem zár ki – akár a közelség célja és a joghatósággal rendelkező bíróságok száma csökkentésének célja közötti jobb egyensúly megteremtését is eredményezheti.⁹⁰

94. Végeredményben el kell ismerni, hogy transznacionális becsületsértés esetében hasztalan a tökéletes megoldást keresni. A tapasztalat ezt támasztja alá. Mind a mozaikos megközelítést, mind pedig az „egyetlen joghatóság” megközelítését illetően nehézségek merülnek fel. A Bíróság azonban az 1991. évi Shevill ítélete óta összességében a mozaikos megközelítés mellett döntött. Álláspontom szerint nem állítható az, hogy ez a megközelítés annyira egyértelműen téves vagy nem kielégítő, hogy az e megközelítésen alapuló ítélkezési gyakorlatot ettől kezdve felül kellene vizsgálni, vagy attól egyébként el kellene térni.

95. Mindenesetre úgy vélem, hogy a jelen ügy nem alkalmas arra, hogy a Bíróság állást foglaljon abban a kérdésben, hogy a mozaikos megközelítést fenn kell-e tartani, finomítani vagy akár mellőzni kellene-e. Az alapügyben ugyanis nem azt állítják, hogy a szóban forgó tartalom becsületsértésnek minősül, hanem hogy az sérti a *dénigrement* cselekményre, vagyis a rosszindulatú hamis tényállítás egyik formájára vonatkozó francia jogot.⁹¹ Egyébiránt úgy tűnik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság nem kérdőjelezi meg ezt a minősítést.⁹²

96. A francia jogban a megaláztatás nem a személyiségi jogok megsértésének körébe, hanem inkább a tisztességtelen verseny szabályainak hatálya alá tartozik.⁹³ Közelebről: a francia jogban a megaláztatás abban különbözik a becsületsértéstől, hogy az utóbbi azt feltételezi, hogy a bírálattal sértheti a természetes vagy jogi személy becsületét, méltóságát vagy jóhírnevét, míg a megaláztatás a gazdasági szereplő termékeinek a vevők vásárlási mintáinak befolyásolása céljából történő nyilvános lejáratását jelenti, függetlenül attól, hogy versenytársakról van-e szó.⁹⁴

⁹⁰ Lásd e tekintetben: Jääskinen főtanácsnok Pinckney ügyre vonatkozó indítványa (C-170/12, EU:C:2013:400, 68. pont).

⁹¹ A francia jogban a megaláztatás akkor nyer megállapítást, ha egy versenytárs a versenytársának lejáratására szolgáló információt terjeszt, kivéve ha a szóban forgó információ közérdekű üggyhöz kapcsolódik, és megfelelő ténybeli alappal rendelkezik, és ha adott esetben bizonyos mértékben korlátozottan fejeződik ki. Lásd: Griel, J.-P., „Entreprises – Le dénigrement en droit des affaires La mesure d'une libre critique”, *JCP ed. G*, 19–20. sz., 2017. május 8., doctr. 543 és Cass. Com., 2019. január 9., 17–18350. sz.

⁹² Kétségtelen, hogy a kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatal iránti kérelmében jelzi, hogy álláspontja szerint a 2017. október 17-i Bolagsupplysnigen és Ilsjan ítéletben (C-194/16, EU:C:2017:766) kialakított, a személyiségi jogok állítólagos megsértésére vonatkozó megoldás átültethető az állítólagosan megalázó állítások internetes fórumokon történő terjesztéséből eredő tisztességtelen versenymagatartásokra is. Én azonban úgy vélem, hogy az uniós jog szempontjából jelentős különbség van a személyiségi jogok megsértésére és a tisztán gazdasági jogok megsértésére hivatkozás között.

⁹³ A Bíróság új keletű ítélkezési gyakorlatából következik, hogy az érdekek központjával kapcsolatos megközelítés kifejezetten arra a helyzetre vonatkozik, amikor valaki azt állítja, hogy megsértették személyiségi jogait. Lásd e tekintetben: 2021. június 17-i Mittelbayerischer Verlag ítélet (C-800/19, EU:C:2021:489, 31. pont).

⁹⁴ Ezenkívül a francia jogban a megaláztatás bizonyos körülmények között erőfölénnyel való visszaélésnek is minősülhet. Cour d'appel de Paris (párizsi fellebbviteli bíróság, Franciaország), 2014. december 18-i 177. sz. *Sanofi e.a. c. Autorité de la concurrence* ítélet (RG No 2013/12370). A Bíróság a 2018. január 23-i F. Hoffmann-La Roche és társai ítéletben (C-179/16, EU:C:2018:25) szintén megállapította, hogy cél általi versenykorlátozásnak minősül a két versengő terméket forgalmazó versenytársak közötti olyan kartell, amely bizonyos megalázó állítások döntéshozókkal való közlésére irányul.

97. Kétségtelen, hogy a francia jog e sajátosságai *önmagukban* nem befolyásolják az 1215/2012 rendelet 7. cikke 2. pontjának értelmezését. Mindazonáltal a felperes arra vonatkozó döntéséből, hogy becsületsértés helyett inkább megaláztatásra hivatkozik, hallgatólagosan, de szükségszerűen az következik, hogy a hivatkozott kár szigorúan vagyoni jellegű.⁹⁵

98. A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint a különböző tagállamok joga által biztosított gazdasági jogok megsértése esetén e tagállamok bíróságai joghatósággal rendelkeznek a területükön okozott károk elbírálására, mivel e bíróságok vannak alkalmasabb helyzetben annak megítélésére, hogy ténylegesen megsértették-e a szóban forgó jogokat és az okozott kár természetének meghatározására.⁹⁶

99. Konkrétan a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint a tisztességtelen versenyre vonatkozó jog megsértésével kapcsolatos jogvitával abban az esetben lehet valamely tagállam bíróságaihoz fordulni, ha a cselekmény az eljáró bíróság illetékességi területén kárt okozott vagy kárt okozhat.⁹⁷ Pontosabban, amennyiben a versenyellenes magatartással érintett piac abban a tagállamban található, amelynek területén a hivatkozott kár állítólag bekövetkezett, akkor úgy kell tekinteni, hogy az 1215/2012 rendelet 7. cikke 2. pontjának alkalmazásában a kár bekövetkezésének helye ebben a tagállamban található.⁹⁸

100. Mivel megaláztatás esetén az esetlegesen érintett piacok azok a piacok, ahol egyrészt a megaláztatással érintett szolgáltatásokat forgalmazzák, másrészt azok a piacok, ahol a megalázó üzenet hozzáférhető volt, úgy vélem, az alapügyben úgy kell tekinteni, hogy a francia bíróságok joghatósággal rendelkeznek, ha a Gtflex Tv valóban jelentős számú, franciaországi lakóhellyel rendelkező ügyféllel rendelkezik, és ha a szóban forgó üzeneteket franciául vagy angolul tették közzé, amennyiben az ebben a tagállamban ezeket a nyelveket értő személyek száma nem tekinthető jelentéktelennek.⁹⁹

101. Ez a megoldás eleget tesz az 1215/2012 rendelet (16) preambulumbekzdésében említett, a közelségre és az igazságszolgáltatás megbízható működésére irányuló célkitűzéseknek. Az 1215/2012 rendelet 7. cikkének 2. pontja alapján joghatósággal rendelkező bíróságok, vagyis az alapügyben fennálló körülmények között a szóban forgó kiadványokhoz valószínűsíthetően hozzáférő és azokat értő egyes ügyfelek lakóhelye szerinti bíróságok a legalkalmasabbak annak értékelésére, hogy a megaláztatás ténylegesen megváltoztatta-e magatartásukat.¹⁰⁰ Ez a kiszámíthatóság követelményének is megfelel, mivel minden vállalkozásnak, amely nyilvános tartalomban versenytársára hivatkozik, számítania kell arra, hogy perelhető az olyan különböző tagállamok bíróságai előtt, amelyekben e tartalom hozzáférhető vagy hozzáférhető volt, és ahol e versenytárs ügyfelekkel rendelkezett.

⁹⁵ Az uniós jogban ugyanaz a jogi aktus eltérően minősülhet, ebből következően arra eltérő szabályozások vonatkoznak, amennyiben az alkalmazott minősítési kritériumok, e szabályozások céljai, valamint az általuk biztosított védelem terjedelme eltérő. Lásd analógia útján: 2011. január 27-i Flos ítélet (C-168/09, EU:C:2011:29, 34. pont).

⁹⁶ Lásd például: 2014. április 3-i Hi Hotel HCF ítélet (C-387/12, EU:C:2014:215, 39. pont).

⁹⁷ Lásd e tekintetben: 2014. június 5-i Coty Germany ítélet (C-360/12, EU:C:2014:1318, 57. pont).

⁹⁸ 2019. július 29-i Tibor-Trans ítélet (C-451/18, EU:C:2019:635, 33. pont).

⁹⁹ A Bizottság Oktatásügyi, Ifjúságpolitikai, Sportügyi és Kulturális Főigazgatóságának, Fordítási Főigazgatóságának és Tolmácsolási Főigazgatóságának kérésére a TNS Opinion & Social által elkészített „Eurobarometer – Europeans and their Languages, 2012” című tanulmány szerint a francia lakosság 34%-a képesnek tekinti magát arra, hogy megértse az angol nyelven folytatott társalgást. Számomra úgy tűnik, hogy e százalékos arány alapján vélelmezni lehet, hogy a francia fogyasztók által látogatott fórumon angol nyelven közzétett üzenetet a francia fogyasztók valószínűleg megértik.

¹⁰⁰ Lásd e tekintetben: 2019. július 29-i Tibor-Trans ítélet (C-451/18, EU:C:2019:635, 34. pont); 2020. november 24-i Wikingerhof ítélet (C-59/19, EU:C:2020:950, 37. pont).

102. Végül és mindenekfelett, ezt a megoldást alátámasztja a joghatósági szabály és az alkalmazandó joggal foglalkozó jogi eszközök értelmezése közötti összhangnak a „Róma II” rendelet (7) preambulumbekzdésében rögzített követelménye.¹⁰¹ Márpedig, ha a becsületsértésre alkalmazandó kollíziós szabályokat nem is harmonizálták, a „Róma II” rendelet egységesíti a tisztességtelen versenyre vonatkozó kollíziós szabályokat.¹⁰²

103. Az alapügyben szereplőhöz hasonló, meghatározott versenytárs érdekeit érintő tisztességtelen versenymagatartások esetére a „Róma II” rendelet 6. cikkének (2) bekezdése a rendelet 4. cikkében rögzített általános szabály,¹⁰³ vagyis a kár bekövetkezésének helye szerinti ország jogának alkalmazását írja elő.¹⁰⁴

104. A fentiekre tekintettel úgy vélem, a francia bíróságok joghatósággal rendelkeznek, ha megállapítást nyer, hogy a Gtflix Tv jelentős számú olyan ügyféllel rendelkezik Franciaországban, akik hozzáférhetnek a szóban forgó egy vagy több kiadványhoz, és érthetik azokat. E körülmények megítélése a nemzeti bíróság feladata.

V. Véggkövetkeztetés

105. Mivel az adatok helyesbítése és bizonyos tartalmak törlése iránti keresetet csak az alperes lakóhelye, a kárt okozó cselekmény, vagy az alperes érdekei központjának elhelyezkedése szerinti bíróságok előtt lehet megindítani, azt javaslom, hogy a Bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre a következő választ adja:

A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 7. cikkének 2. pontját úgy kell értelmezni, hogy az a felperes, aki megalázó hozzászólásoknak az interneten történő terjesztése révén megvalósuló tisztességtelen versenyre hivatkozik, és aki egyszerre jár el az adatok helyesbítése és bizonyos tartalmak törlése, valamint az ebből eredő nem vagyoni és vagyoni kárának megtérítése érdekében, minden egyes olyan tagállam bíróságai előtt megindíthatja a kizárólag az e tagállam területén okozott kár megtérítésére irányuló keresetét, amelyek területén az online tartalom elérhető vagy elérhető volt. Ahhoz azonban, hogy ezek a

¹⁰¹ Lásd e tekintetben: 2018. július 5-i flyLAL-Lithuanian Airlines ítélet (C-27/17, EU:C:2018:533, 41. pont); 2019. július 29-i Tibor-Trans ítélet (C-451/18, EU:C:2019:635, 35. pont); 2020. július 9-i Verein für Konsumenteninformation ítélet (C-343/19, EU:C:2020:534, 39. pont).

¹⁰² Noha a „Róma II” rendelet nem tartalmazza a tisztességtelen verseny fogalmának meghatározását, annak (21) preambulumbekzdése úgy szól, hogy „a kollíziós szabálynak biztosítania kell a verseny résztvevőinek, a fogyasztóknak és általában a köznek a védelmét, valamint a piacgazdaság megfelelő működését. Az azon ország jogával való kapcsolat, amelyben a versenyviszonyok vagy a fogyasztók kollektív érdekei érintettek vagy érintettek lehetnek, általában megfelel e céloknak.” Ezenkívül, mivel e rendelkezést a nemzetközi jognak megfelelően kell értelmezni, hangsúlyozandó, hogy a Párizsi Unió Egyezmény arra kötelezi az ezen egyezményben részes államokat, így az összes tagállamot is, hogy hatékony védelmet biztosítsanak a tisztességtelen versennyel szemben, amely ezen egyezmény értelmében magában foglal „minden, a kereskedelmi tevékenység folytatása során használt olyan hamis állítást, amely valamelyik versenytárs telepének, áruinak vagy ipari, illetve kereskedelmi tevékenységének hírnevét csorbíthatja”. E két tényezőre figyelemmel úgy kell tekinteni, hogy a „tisztességtelen verseny” „Róma II” rendelet szerinti fogalma magában foglalja a megaláztatást is.

¹⁰³ Kétségtelen, hogy e rendelkezés kivételt állapít meg a 6. cikk (1) bekezdésében foglalt szabály alól, amely szerint „a tisztességtelen versenyt megvalósító cselekményből eredő szerződésen kívüli kötelmi viszonyra alkalmazandó jog azon ország joga, amelyben az a versenyviszonyokat vagy a fogyasztók kollektív érdekeit sérti vagy sértheti.” Mindazonáltal ezt a kivételt én úgy értelmezem, hogy az különösen arra irányul, hogy adott esetben lehetővé tegye a rendelet 4. cikkének (2) és (3) bekezdésében előírt különös szabályok alkalmazását. Lásd: Wautelet, P., „Concurrence déloyale et actes restreignant la libre concurrence”, *R. D. C.*, 2008/6, 2008. június, 512. o. Következésképpen számos esetben nincs különbség az e két szabály alkalmazásának eredménye között, mivel a piac gyakran a kár bekövetkezésének helye. Ezenkívül e rendelet (21) preambulumbekzdése szerint a 6. cikk (1) bekezdésében foglalt különös szabály nem eltér a 4. cikk (1) bekezdésében foglalt, a 6. cikk (2) bekezdésében hivatkozott általános szabálytól, hanem egyértelművé teszi azt.

¹⁰⁴ Ahogyan az az említett rendelet (16) preambulumbekzdéséből kitűnik, a kár bekövetkezése helyének meghatározásakor a tényleges kárt kell figyelembe venni. Lásd: 2015. december 10-i Lazar ítélet (C-350/14, EU:C:2015:802, 23. pont).

bíróságok a megkövetelt joghatósággal rendelkezzenek, az szükséges, hogy a felperes bizonyítani tudja, hogy jelentős számú olyan fogyasztóval rendelkezik ezen a joghatósági területen, akik valószínűleg hozzáférnek és megértik a szóban forgó kiadványt.